Η ΚΑΛΗ ΜΟΙΡΑ

Ὑπάρχει εἰς τὸν οὐρανὸν μία καλὴ Μοῖρα, ἡ ὁποία συνειθίζει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ ἐπισκέπτεται τὸν πλανήτην μας καὶ νὰ δίδῃ ἀπὸ ἕνα χάρισμα εἰς τοὺς κατοίκους του.

Κατέβη μιὰ φορὰ εἰς χρόνια περασμένα. Τότε οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἐνδυμένοι μὲ σίδερα καὶ οἱ θεοὶ μὲ τὰς θεὰς ἔπινον νέκταρ καὶ ἔτρωγαν ἀμβροσίαν εἰς τὸν Ὄλυμπον.

Κατέβη λοιπὸν φοροῦσα ἐσθῆτα πολύπτυχον καὶ πέπλον κυματίζοντα καὶ ἕνα κεστὸν πολύχρωμον, τὸν ὁποῖον τῆς ἐκέντησεν ἡ ἐπιτηδεία Ἀθηνᾶ, καὶ παρουσιάσθη εἰς τὰ ὡραῖα καὶ πολεμικὰ παληκάρια ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Διότι αὐτὴ ἡ καλὴ Μοῖρα ἔκαμνε πάντοτε τὰ χαρίσματά της εἰς τὰ παληκάρια.

Ἔρριψαν τὴν μακρὰν καὶ *ἰακυνθίνῳ ἄνθει ὁμοίαν* κόμην των πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀφῆκαν τὰ ἀφελῆ παιγνίδιά των καὶ παρετήρησαν τὴν καλὴν Μοῖραν μὲ θαυμασμὸν θρησκευτικόν.

— Παιδιά, εἶπεν ἐκείνη, μὲ φωνὴν γλυκεῖαν· ἐπειδὴ γιὰ ἕνα καλὸ παληκάρι τὸ καλλίτερο χάρισμα εἶνε μία καλὴ γυναῖκα, δηλαδὴ μία ἀξία σύντροφος, ἀπεφάσισα αὐτὸ τὸ χάρισμα νὰ σᾶς κάμω. Πῆτε καθαρὰ πῶς ὀνειροπολεῖτε τὴν μέλλουσαν σύντροφόν σας καὶ θὰ σᾶς τὴν δώσω σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

— Οἰκοκυρὰ νὰ εἶνε, οἰκοκυρά! εἶπαν τὰ παληκάρια μὲ μίαν φωνήν.

Ἐπάνω εἰς ἕνα ἀσπρόχρυσον σύννεφον ἀνέβηκεν ἡ καλὴ Μοῖρα καὶ πῆγε νὰ διηγηθῇ αὐτὴν τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰς ἄλλας θεάς.

Τότε ἤρχισαν οἱ μεγαλοπρεπεῖς ἐν τῇ ἀφελείᾳ των ψάλται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ ἐγκωμιάζουν τὰς δεσποίνας καὶ τὰς παρθένους.

Ἡ βασιλόπαις Ναυσικᾶ ἔπλυνε τὰ ἐνδύματα τῶν γονέων καὶ ἀδελφῶν της καί, ἕως ὅτου ἡλιασθῶσιν, ἔπαιζε τὴν σφαῖραν μετὰ τῶν νεαρῶν ἀμφιπόλων της. Τί ὡραία σκηνή! Ἡ σύζυγος τοῦ πολυπλάγκτου Ὀδυσσέως, ἀναμένουσα τὴν ἐπάνοδόν του, ὕφαινε τῆς *ἀρετῆς τὸ πανί*, ὅπως λέγει σύγχρονος ποιητής. Ὅλαι αἱ σύντροφοι τῶν ἡρώων ἦσαν οἰκοδέσποιναι καλαὶ καὶ ἀνέτρεφον ἄνδρας, οἱ ὁποῖοι ἀνδρικὸν τῷ ὄντι βίον ἔζων. Ὁ δὲ δυστυχισμένος Πάρις, ὁ ὁποῖος ἐτόλμησε νὰ προτιμήσῃ τὴν ξηρὰν καλλονήν, εἴδατε πόσα κακὰ ἱστορεῖται καὶ παθὼν καὶ προκαλέσας.

Ἐπέρασαν χρόνια πολλὰ καὶ ἡ καλὴ Μοῖρα ἐσκέφθη ὅτι πιθανὸν ὕστερον ἀπὸ τόσους αἰῶνας οἱ πόθοι τῶν ἀνθρώπων νὰ ἤλλαξαν· πάντοτε πρόθυμος νὰ δίδῃ χαρίσματα, κατέβη εἰς τὸν πλανήτην μας φοροῦσα ἐσθῆτα μεταξίνην, στηθόδεσμον καὶ ψιμύθιον εἰς τὸ πρόσωπον. Εὗρε τοὺς νέους τοῦ μεσαίωνος νὰ φοροῦν μεταξωτὰς περικνημίδας, βελούδινα καὶ ζωηρῶν χρωμάτων ἐνδύματα, κεντημέναις τραχηλιαῖς καὶ πτερὰ ἐπάνω εἰς τὰ σκιάδιά των. Τὰ χέρια των ἦσαν ἄσπρα καὶ μαλακὰ ὡς γυναικεῖα, καὶ μὲ χάριν ὅλως διόλου ἐξαιρετικὴν ἐκρατοῦσαν σπαθὶ μὲ ἀσημένια καὶ διαμαντοστόλιστα πιασίματα καὶ κατεγείνοντο εἰς τὸ παιγνίδι τῆς ἐποχῆς, τὴν μονομαχίαν, δηλαδὴ πῶς νὰ σκοτώνουν μὲ περισσοτέραν ἐπιτηδειότητα ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

Ὅταν εἶδαν ἐμπρός των οἱ νεαροὶ ἱππόται τὴν καλὴν Μοῖραν, ἔκαμαν μίαν χαριεστάτην ὑπόκλισιν καὶ ἀφοῦ ἐψιθύρισαν μὲ πολλὴν λεπτότητα ὀλίγας φιλοφρονητικὰς λέξεις, τὴν ἠρώτησαν τί ἐζήτει.

Ἐκείνη μὲ ὀλίγας λέξεις τοὺς ἔδωκε νὰ ἐννοήσουν ποία ἦτο καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς της. Οἱ ἱππόται ἔκαμαν νέας ὑποκλίσεις καὶ ὅλοι μὲ μίαν σκέψιν καὶ μὲ μίαν φωνὴν εἶπαν:

— Εὔμορφη νὰ εἶνε· ἡ καλλονὴ εἶνε τὸ κύριον προτέρημα τῆς γυναικός.

Ἡ καλὴ Μοῖρα ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀμέσως οἱ Τρουβαδοῦροι ἔψαλλον τὴν καλλονὴν καὶ ἡ ὡραία γυνή, ἀπὸ τοῦ ἀνοικτοτέρου ξανθοῦ χρώματος μέχρι τοῦ βαθυτέρου μελαγχροινοῦ, εὗρε θέσιν εἰς τὰ περιπαθῆ ᾄσματά των. Ἡ καλλονὴ ἀνήρχετο τὰς βαθμίδας τῶν θρόνων, ἡ καλλονὴ ἐκίνει καὶ θαυμασμὸν καὶ σέβας. Ἡ καλλονὴ ἀνέτρεφε τοὺς ἄφρονας καὶ θηλυπρεπεῖς ἐκείνους ἄνδρας· ἡ καλλονὴ ἔστηνεν ἰκριώματα, ἤνοιγε φυλακάς, ἐφόνευεν, ἐλήστευεν, ἀνεβιβάζετο, κατεβιβάζετο, ἡ καλλονὴ καὶ μόνη. Αἱ ὡραιότεραι χεῖρες παρεσκεύαζον τὰ δραστικώτερα δηλητήρια... καὶ τὰ θνήσκοντα τῶν ἱππότων χείλη ὕμνουν, ὕμνουν ἀκόμη τὴν φονικὴν χεῖρα.

Ἐπέρασαν αἰῶνες πολλοὶ καὶ ἡ καλὴ Μοῖρα, πάντοτε εὐγενὴς καὶ γενναιόδωρος, ἦλθε καὶ πάλιν εἰς τὴν γῆν. Ἦτο κτενισμένη à la Chinoise, εἶχεν ὀσφὺν λεπτοτάτην, ἐσθῆτα σκιεροῦ χρώματος μὲ πασμαντερί· ὑποδηματάκια ἀπὸ λεπτό-

τατον δέρμα· μαύρας μεταξίνας περικνημίδας, χειρόκτια σύμφωνα μὲ τὸ χρῶμα τῆς ἐσθῆτός της, ἕνα πῖλον ἀπὸ μαλλὶ καστόρι μ' ἕνα μεγάλο πτερὸν ἀμαζόνειον καὶ ἕνα ἐπανωφόρι rotonde ἀπὸ pluche. Εἰς τὰς χεῖράς της ἐκράτει ἕνα ὡραῖον μανσὸν ἀπὸ ἀκριβὸν γούνωμα καὶ ἔφερεν ἐνώτια μὲ ἕνα μόνον μεγάλο διαμάντι, ποῦ ἀστραφτοκοποῦσε.

Βλέπετε ἦτο καὶ αὐτὸ ἰδιοτροπία της νὰ ἔλθῃ χειμῶνα, καὶ ἡ πονηρὰ ἀγαποῦσε τὰ λεῦσα ὅσω παίρνει.

Ἡ νεολαία ἦτο σκορπισμένη, ἄλλοι 'στὰ καρέσαντάν, ἄλλοι 'στὰς λέσχας, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἦσαν εἰς ἕνα χορὸν *μετὰ καὶ ἄνευ προσωπίδων*. Ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο πολὺ εὐπρεπὲς νὰ παρουσιασθῇ μὲ τὴν ἐνδυμασίαν της ἐκείνην, ἡ ὁποία ἦτο πολὺ κατάλληλος διὰ περίπατον, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ χορούς,—ἤλλαξεν ὅμως ἔπειτα ἰδέαν, σκεφθεῖσα φιλοσοφικώτερον, καὶ εἰσῆλθεν.

Βεβαίως, αἱ πλέον παράξενα ἐνδυμέναι ἐκεῖ μέσα ἦσαν αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ ἐκείνη διὰ τοὺς ἄνδρας ἦλθε καὶ ἐκείνους παρετήρει. Οἱ περισσότεροι, ἀφοῦ ἐγλυκομίλησαν μὲ τὰς δεσποινίδας, τὰς φερούσας ἐξωμίδιον περικόρμιον ἢ φανταστικὰς ἐνδυμασίας, εἶχον ἀποσυρθῆ καὶ ἔπαιζον τὸ παιγνίδι τῆς ἐποχῆς, τὰ χαρτιά.

Χλωμοί, ἀδύνατοι, μὲ φρὰκ καὶ κλὰκ ὑπὸ μάλης, μὲ γκρὶ-πὲρλ γάντια καὶ περιλαίμια πνίγοντα αὐτούς, ἔπαιζον ἐκεῖ κατὰ τὸ φαινόμενον ἥσυχοι καὶ ἀδιάφοροι, ἀλλὰ κατὰ βάθος λυσσῶντες.

Μὲ τὸ ἕνα χέρι ἐκρατοῦσαν τὰ χαρτιὰ ἀκόμη, καὶ μὲ τὸ ἄλλο διώρθωσαν τὸ μονόλον των καὶ παρετήρησαν τὴν καλὴν Μοῖραν, ἡ ὁποία τοὺς ἐφάνη bien mise καὶ très distinguée.

Ἡ καλὴ μοῖρα τοὺς ἐλυπήθη διὰ τὴν ὠχρότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν των καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ποία ἦτο καὶ τί προσέφερεν.

Ἠγέρθησαν ὅλοι ὡς γαλβανισθέντες καὶ σείοντες τὴν καλὴν Μοῖραν ἀγρίως, ἐρώναξαν :

— Πλουσία νὰ εἶνε. Μόνον παράδες θέλουμε !

Ἡ καλὴ Μοῖρα μόλις κατώρθωσε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἰσορροπίαν της, ἐξῆλθε ταχέως ἀπὸ τὴν πνιγηρὰν ἀτμόσφαιραν τῆς αἰθούσης καὶ ἀπῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς κινοῦσα μελαγχολικῶς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Τί νὰ σᾶς πῶ : θαρρῶ πῶς δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ ξανακαταβῇ· δὲν τὴν ἀρῆκαν καθόλου καλὴν ἐντύπωσιν οἱ πυγμαῖοι ἄνδρες τῶν ἡμερῶν μας.

Ἀπὸ τότε αἱ ἐφημερίδες μεταξὺ τῶν πολλῶν κοσμητικῶν ἐπιθέτων διὰ τὰς νύμφας, γράφουν πρωτίστως τὸ *πολύφερνος*, καὶ οἱ νέοι, ἀφοῦ ἐξετάσουν καλὰ διὰ τὸ βαλάντιον, τότε αἰσθάνονται τὴν καρδίαν των πάλλουσαν καὶ ζητοῦν τὴν χεῖρα τῶν δεσποινίδων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

«Ὀνομάσατε αἱματοβρέκτους τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων,—μᾶς γράφει λόγιος φίλος τῆς Ἑστίας—ὡς ὀνομάζουσι συνήθως τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας, ἐν αἷς ἀναγράφονται ἔργα καὶ ἡμέραι ἐπαναστάσεων, μάχαι μυριόνεκροι, σφαγαὶ καὶ δῃώσεις . . .»

Εἴχομεν ἄρά γε ἄδικον; Τοιαύτη εἶνε ἡ εἰκών, τὴν ὁποίαν παρουσιάζει σήμερον ἡ Ἑλλὰς ὅλη ἀπὸ Ὀλύμπου μέχρι Ταινάρου. Τὸ ἔγκλημα ἤγειρε κεφαλὴν θρασεῖαν· τὸ αἷμα ῥέει ποταμηδόν· ἀγγέλλεται δὲ πανταχόθεν διὰ τοιούτων φράσεων ἡ ἀτελεύτητος ἐκείνη σειρὰ τῶν φόνων, τῶν ἀναιρέσεων, τῶν λῃστειῶν, τῶν ἐνόπλων ἀπαγωγῶν, τῶν βασμῶν καὶ τῶν ἐκβιάσεων, ἥτις ἀπὸ μηνὸς τόρ' ἀποτελεῖ καθεκάστην τὸ φρικαλέον ἐντρύφημα τῶν ἀναγνωστῶν τῶν ἐφημερίδων, συμπληρούντων διὰ ταύτης τὰ τερατολογήματα τῆς ἐπιφυλλίδος.

Δὲν ἔχομεν δυστυχῶς πρόχειρον στατιστικήν, ἡ δὲ μνήμη ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ ἀριθμούς, ὥστε νὰ γίνῃ ἀσφαλὴς ἡ σύγκρισις. Ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ὁ ἐγκληματικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ ἐφετεινοῦ Ἰουλίου θὰ ὑπερβαίνῃ ὅλους τοὺς τῶν ἄλλων, ὄχι τόσον διὰ τὴν ποσότητα τῶν ἐγκλημάτων, καταπληκτικὴν καὶ ταύτην, ὅσον διὰ τὴν ποιότητα τῶν περισσοτέρων, τὰ ὁποῖα εἶνε ἐκ τῶν μὴ τελουμένων συνήθως ἐν Ἑλλάδι—τί λέγω; ἐν οὐδεμιᾷ τῶν γνωστῶν χωρῶν τῶν κατοικουμένων ὑπ' ἀνθρώπων ὁπωσοῦν ἐξημερωμένων. Υἱοὶ ἀπεπειράθησαν νὰ φονεύσωσι τοὺς πατέρας των· πατέρες διέφθειραν τὰς θυγατέρας των· θυγατέρες ἐζήτησαν νὰ δηλητηριάσωσι τοὺς συζύγους καὶ τὰ τέκνα των· παιδία κατέσφαξαν γέροντας, ἱερεῖς ἦλθαν εἰς τὰ μαχαίρια μὲ τοὺς υἱούς των. Μήδειαι, Νέρωνες, Ἠλιογάβαλοι... Ἡ μεταξὺ στενῶν συγγενῶν καὶ μέχρις ἐξοντώσεως ἔχθρα, ἡ εὐκολος ἀδελφικὴ ῥῆξις, ἡ κακουργία παρ' ἀνηλίκων ἢ ἀνθρώπων σεβαστῶν θεωρουμένων καὶ ἀνωτέρων ὑποψίας—πάντα ταῦτα, προστιθέμενα εἰς τὰ αἱματηρὰ ἔθιμα τῶν Μανιατῶν τὰ πάντοτε ἀκμαῖα, εἰς τὰς συχνὰς φονικὰς συμπλοκὰς τῆς στιγμῆς, εἰς τοὺς ἀπροσέκτους τραυματισμούς, εἰς τὰς παντὸς εἴδους κακώσεις, εἰς τὰς κλοπάς, εἰς τὰς λῃστείας, εἰς τὰς ἁρπαγάς, μᾶς δίδουν σήμερον εἴπέρ ποτε, τὴν ἰδέαν ἐσχάτης κοινωνικῆς ἐκλύσεως, ἀταξίας καὶ ἀποσυνθέσεως, πρὸ τῆς ὁποίας συγκινεῖται καὶ ὁ ἀπαθέστερος, φοβεῖται καὶ ὁ μᾶλλον αἰσιόδοξος, συλλογίζεται καὶ συζητεῖ καὶ ὁ ἥκιστα ἀγαπῶν τὰς θεωρίας καὶ τοὺς λόγους.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο προτέρημα δὲν ἔχει εἰς μέγαν βαθμὸν ὁ Ῥωμηός, πρῶτος δὲ πάντοτε εἰς τὰς θεωρίας καὶ εἰς τοὺς λόγους, δὲν ἐννοεῖ νὰ μὴ ἐκφράσῃ ἐπὶ παντὸς τὴν γνώμην του, ἔστω καὶ ὁ μᾶλλον ἀναρμόδιος ἂν εἶνε. Οὕτω καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῶν κατ' αὐτῆς μέτρων συζητεῖται πρὸ πολλοῦ ἰδιωτικῶς καὶ ἐπισήμως καὶ πρὸς τὴν συναυλίαν τῶν ἀλαλαγμῶν καὶ τῶν γόων, δημίων καὶ θυμάτων, ἀντιτίθεται ἄλλη συναυλία γνωμῶν, ἐν πολλοῖς ἀγριωτέρα καὶ... ἐγκληματικωτέρα. Διότι διὰ νὰ ἐκφράσῃ τις ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων γνώμην, δυναμένην νὰ ἔχῃ κάποιον κῦρος ἐπιστημονικὸν καὶ οἱανδήποτε πρακτικὴν σημασίαν, ἀπαιτεῖται μελέτη, τὴν ὁποίαν οὔτε τὰ μέσα, οὔτε τὴν ἐπιμονήν, οὔτε ἴσως τὴν ἀντίληψιν ἔχει νὰ κάμῃ ὁ πρῶτος τυχὼν πεπειραμένος ἐφέτης, τὸν ὁποῖον προσκαλεῖ τὸ Σ. Ὑπουργεῖον νὰ ἐκφράσῃ δι' ἐκθέσεως τὴν ἰδέαν του, ἢ ὁ πρῶτος φιλόπατρις συζητητής, ὁ ἐπιχειρῶν νὰ λύσῃ ἀπρόσκλητος τὸ ζήτημα ἐν καφενείῳ ἢ ἐν στήλαις ἐφημερίδος. Θὰ ἦτο δὲ πράγματι ἀσυγχώρητος οἱοσδήποτε τῶν τολμητιῶν τούτων, ἐὰν δὲν εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐγκάρδιον ἄλγος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πατριώτου, ὁ ὁποῖος συγκινεῖται πρὸ τοῦ δεινοῦ θεάματος καὶ ζητεῖ αὐτομάτως πλέον καὶ ἀπονενοημένως νὰ ὁπότρέψῃ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον ὅπως εἰμπορεῖ, ἔστω καὶ διὰ μιᾶς γνώμης ἀσθενοῦς, μόλις δυναμένης νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας της.

*

Ὑπάρχουσι γενικῶς δύο εἰδῶν ἐγκλήματα· τὰ ἐγκλήματα τῆς βαρβαρότητος καὶ τὰ ἐγκλήματα τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ πρῶτα εἶνε αἱ ἐκδηλώσεις ψυχῶν ἀγρίων ἔτι καὶ ἀνημέρων, παρὰ ταῖς ὁποίαις ἡ ἀνάπτυξις δὲν ἀπεκείμισε τὰ πρῶτα αἰμοδιψῆ ἔνστικτα, τὰ κληρονομηθέντα παλαιόθεν ὑπὸ προγόνων ζωωδῶν, πιθηκοειδῶν. Τὰ δεύτερα εἶνε ἀπεναντίας πράξεις ἀνθρώπων νοσούντων τὴν νόσον τοῦ μακροῦ καὶ ἤδη παρακμάζοντος πολιτισμοῦ. Τὸ ἔγκλημα παρ' αὐτοῖς εἶνε μία τῶν ποικίλων ἐκφάνσεων τῆς φρενοπαθείας, προϊόντος ἀποκλειστικοῦ τῆς ἐκ τοῦ πολιτισμοῦ ἀναπτύξεως τοῦ ἐγκεφάλου, προάγουσα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ παροξυσμοῦ εἰς κτηνώδη καὶ φρικαλέαν ἀγριότητα, πρὸ τῆς ὁποίας μένει κατάπληκτος ὁ συνειθίσας νὰ διαχωρίζῃ διὰ φραγμῶν ἀνυπερβλήτων τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ ζῶα, τοὺς πολιτισμένους ἀπὸ τοὺς ἀγρίους. Οἱ ἀναγνώσαντες τὸ Ἀνθρώπινον Κτῆνος τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ, —τὸ ὁποῖον ἂν καὶ μυθιστόρημα δὲν συνέβαλεν ὀλίγον εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐγκλήματίου,—εἰξεύρουσι πόσον κακοῦργα ἐξεγείρονται εἰς στιγμάς τινας τὰ ἔνστικτα τοῦ πολιτισμένου καὶ πόσον ἀδάμαστον καὶ αἱμοχαρὲς ἀφυπνίζεται τὸ ἀνθρώπινον κτῆνος τὸ ὑπνῶττον εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μᾶλλον ἐξηνθρωπισμένου, μὲ κίνδυνον νἀφυπνισθῇ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Τοιούτους ἐγκληματίας ὀργανισμοῦ παθολογικοῦ καὶ γεγηρακότος ἔχει ὑπόψει του καὶ ὁ Λομπρόζος, ὅταν ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἔγκλημα εἶνε φρενοπάθεια, ἔχουσα ἀντὶ τιμωρίας θεραπείας ἀνάγκην. Τοιοῦτοι δὲ εἶνε οἱ ἀπαίσιοι τὴν μνήμην Πραντζίναι καὶ Τζάκ, τὰ τρομερὰ καὶ συχνότατα γεννήματα τῶν πολιτισμένων κοινωνιῶν.

Ἀλλ' αἱ περὶ τούτων μελέται τῶν Εὐρωπαίων ἐγκληματολόγων ὀλίγον ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐγκληματικότητος καὶ ἀνωφελὴς μοὶ φαίνεται ὁ ὀγκώδης τόμος, τὸν ὁποῖον ἐσχάτως ἀφιέρωσέ τις εἰς αὐτήν. Τὰ ἐγκλήματά μας, ἐκτὸς ὀλιγίστων καὶ ἀσημάντων ἐξαιρέσεων, ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν. Ὁ πολιτισμὸς παρ' ἡμῖν δὲν εἰσέδυσεν ἀκόμη εἰς τὸ βάθος, καὶ ὅπως δὲν ἔχομεν τὰ καλά του, οὕτως εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι καὶ ἀπὸ τὰ κακά του. Εἴμεθα βάρβαροι καὶ ἀπολίτιστοι. Τὰ ἄγριά μας ἔνστικτα, δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινον κτῆνος, δὲν ἀπεκείμισεν ἔτι εἰς τὰς ψυχάς μας ἡ πρόοδος, ἡ πνευματικὴ ζωή, ἡ εἰρηνικὴ ἐργατικότης, ἡ ἠθικὴ ἀνάπτυξις. Ὑπάρχει καὶ τάξις ὀλιγοπληθής, παρὰ τῇ ὁποίᾳ σχετική τις ἐξημέρωσις ἐπετεύχθη· ἀλλὰ τὸ σύνολον, ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ὁ γενικὸς καθορισμός, διατελεῖ ἀκόμη ἐν ἀγριότητι. Ἡ ἀτέλεια αὕτη τῆς ἀναπτύξεως, συνηνωμένη μὲ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος, τὸ ἐξανάπτον τὸ αἷμα, διαπλάσσον ἀψεῖς χαρακτῆρας καὶ ἐμπνέον κινδυνώδεις ὁρμάς, ὡς καὶ μὲ τὸ ἔτι ἀκατάρτιστον κράτους νεοπαγοῦς, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἡ ἰδέα τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας εἶνε ἐμβρυώδης ἡ δ' ἐξουσία ἀνίσχυρος, τυπικὴ καὶ ὁ νόμος ἀνεφάρμοστος, — ἰδοὺ ἐν κεφαλαίῳ τὰ αἴτια τῆς ἐκτάκτου ἀνὰ τὸ κράτος ἐγκληματικότητος, τοῦ μόνου ἀσφαλοῦς τεκμηρίου, ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐξωτερικά, τἀπατηλὰ φαινόμενα, ὁ πολιτισμός μας εὑρίσκεται εἰς τὰ σπάργανα καὶ ἡ εὐημερία μας ἀργεῖ ἀκόμη, ἀργεῖ . . .

Τῷ ὄντι ἀπὸ τῶν πρώτων ἐνστιγματικῶν, τῶν οὕτως εἰπεῖν φυσιολογικῶν αὐτῶν ἐγκλημάτων, μέχρι τῶν τελευταίων παθολογικῶν, τῶν ὁποίων θέατρον εἶνε ἡ γηραιὰ Εὐρώπη καὶ εἰς τὰ ὁποῖα θὰ φθάσωμεν βεβαίως σὺν τῷ χρόνῳ, τὸ διάστημα τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ διανύσωμεν εἶνε μέγα, αἰῶνας ἴσως πορείας καὶ ἐξελίξεως ἀπαιτοῦν. Ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ τοιοῦτον δὲν ἀποκλείει τὸ μέλλον καὶ συνηγορεῖ περὶ τῆς προσεχοῦς ἀκμῆς μας, ὅπως ἐν τῇ Δύσει ἀπεναντίας θεωρεῖται ὑπὸ τινων σύμπτωμα ταχείας παρακμῆς.

*

Ἂν τώρα,—προκειμένου περὶ τῶν κατὰ τῆς ἐγκληματικότητος μέτρων — ἀδυνατοῦμεν ἀπολύτως νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν πορείαν τοῦ χρόνου ἢ νὰ ψυχράνωμεν ὀλίγον τὸ κλίμα καὶ τοὺς χαρακτῆρας, δὲν πρέπει καὶ διὰ τοῦτο νὰ περιορισθῶμεν εἰς μεμψιμοιρίας ἀγόνους καὶ σταυρόνοντες τοὺς βραχίονας νἀναθέσωμεν τὰ πάντα εἰς τὴν Εἱμαρμένην ἢ εἰς τὴν Πρόνοιαν.

Ὑπάρχουσι καὶ μέσα δυνατά, ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς θελήσεώς μας.

Ἡ αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τοῦ περὶ ὁπλοφορίας νόμου φέρ' εἰπεῖν, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ πολίτου δι' ἐντίμων φρουρῶν, ἐν γένει ἡ καλὴ διοίκησις δὲν νομίζετε ὅτι θὰ συνέτεινεν ἂν ὄχι εἰς τὴν ἐξαφάνισιν, φυσικῶς ἀδύνατον, ἀλλὰ βεβαίως εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐγκλήματος; Σήμερον, ὅταν ὁ ὁπωσδήποτε προσβληθεὶς εἶνε βέβαιος ὅτι, ἂν ὁ ἐχθρός του ἰσχύῃ πολιτικῶς, δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ νομίμως ἢ νὰ ἐξασφαλισθῇ κατ' αὐτοῦ, εὑρίσκεται φυσικῶς ἐξηναγκασμένος, καὶ δὲν εἶνε διὰ τοῦτο πολὺ ἀδικαιολόγητος, νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν αὐτοδικίαν. Ἡ ὄψις ἀνθρώπου ἐγκληματήσαντος καὶ περιφερομένου εἶτα εἰς τὴν ἀγορὰν ἐλευθέρως καὶ κομπαστικῶς,—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει σπανίως παρ' ἡμῖν,—εἶνέ τι ἐξάπτον τὸ αἷμα τοῦ ἀδικηθέντος. Ὅταν δὲ αὐτὸς ἔχῃ πατροπαράδοτον τὴν ἐλευθερίαν νὰ φέρῃ ὅπλα καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνατροφῆς πολὺ ἀσαφῆ ἰδέαν περὶ τοῦ σεβασμοῦ, τὸν ὁποῖον ὀφείλει πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὴν περιουσίαν τοῦ πλησίον, πρὸς

τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸν νόμον, εἶνε πολὺ φυσικὸν ὅτι ἡ πρώτη μετ' ἐκείνου συνάντησις, δολία ἢ εὐπαρρησίαστος ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ἀτόμου, θὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα τραγικὸν μᾶλλον ἢ ἧττον κατὰ τὴν στιγμιαίαν διάθεσιν τῆς τύχης.

Ἀλλ' ὅπως βελτιωθῇ ἡ κατάστασις αὕτη ἡ γενικῶς ἀνωμολογημένη, εἶνε ἀνάγκη μέτρων ῥιζικῶν, γενναίων, ὁλοσχερεῖς σχεδὸν μεταβολῆς τοῦ καθεστῶτος. Πρέπει προπάντων νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ λειτουργία τῶν νόμων, χωρὶς νὰ ψηφίζωνται νέοι ἀνωφελεῖς, ὅταν πρόκειται νὰ καταδολιευθῶσιν ὡς οἱ ὑπάρχοντες· πρέπει νὰ χειραφετηθῇ ἡ δικαιοσύνη ἀπὸ τῆς πολιτικῆς, τῆς μικροπολιτικῆς αὐτῆς τῆς ἐμπαθοῦς καὶ ἐγωϊστρίας· πρέπει εἰς τὰς δημοσίας θέσεις νὰ τάσσωνται ἄνθρωποι εὐσυνείδητοι, θεωροῦντες τὸ καθῆκον ὑπεράνω τοῦ συμφέροντος καὶ τὸ γενικὸν καλὸν ὑπεράνω τῆς εὐγνωμοσύνης, τὴν ὁποίαν θὰ τρέφωσι πρὸς τοὺς τροφοδότας των· πρέπει ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ ἐπιπνεύσῃ πνεῦμα εὐθύτητος, δικαιοσύνης, αὐστηρότητος, νομιμοφροσύνης . . . Ἀλλὰ τὰ πρέπει ταῦτα κατήντησαν πλέον κοινοὶ τόποι καὶ εἶνε ζήτημα ἂν δύνανται νὰ τελεσθῶσι τόσον ταχέως καὶ εὐκόλως, μετὰ τὴν μακρὰν καὶ κινδυνώδη κατωφέρειαν τὴν ὁποίαν διανύομεν.

Καὶ ἰδοὺ διατί δυστυχῶς ὑπάρχει φόβος ὅτι ἐπιπολὺ ἀκόμη αἱ στῆλαι τῶν ἐφημερίδων μας θὰ εἶνε αἱματόβρεκτοι . . .

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Κόραι τῆς Ἑλλάδος[1]

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κας HANNAH LYNCH

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Πόλεμος ἐμφύλιος.

Ἐνῷ διήρχετο τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος ὁ βασιλεὺς τῆς Τήνου συνήντησεν ἕνα πολιτικόν του φίλον, βουλευτὴν τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ δικηγόρον, τὸ στάδιον τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ποικίλον, οὐδέποτε ὅμως ἐπικερδές. Ἤρχισε τὸν βίον ὡς ὑπηρέτης, κατώρθωσεν ὅμως νὰ γείνῃ συγχρόνως καὶ φοιτητὴς τοῦ πανεπιστημίου, ὁ δὲ μισθός του ἐξήρκει πρὸς ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων τῆς νομικῆς. Γενόμενος διδάκτωρ καὶ δικηγόρος, ἐν ἐλλείψει πελατῶν ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ ἐξέδωκεν ἀλληλοδιαδόχως διάφορα φύλλα, κωμικά, πολιτικά, σατυρικά, διαρκέσαντα ἀνὰ ἓξ περίπου μῆνας ἕκαστον καὶ οὐδὲν προσθέσαντα εἰς τὸ ἐλαφρὸν βαλάντιον τοῦ ἐκδότου, ὅστις ἐκλεχθεὶς ἐπὶ τέλους βουλευτὴς ἦτο ἤδη τοῦ Τελάχα ὀπαδὸς καὶ συνάδελφος ἐν κωλυσιεργίᾳ.

— Μὲ τὴν ὥραν σου ἦλθες, εἶπεν ὁ Σταῦρος πρὸς τὸν φίλον του. Θὰ τὸ διασκεδάσωμεν εἰς τὴν Βουλήν. Λί:

— Ἄφησέ μου τους καὶ θὰ τοὺς διορθώσω τὸν προϋπολογισμόν! Ἀλλὰ σύ, ἐμπρὸς τὰς γελοιογραφίας! Θὰ τοῦ καταιβάσωμεν τὸν κολάρον καὶ ἔννοια σου. Ἀλλὰ τί μανθάνεις διὰ τὴν δημαρχικὴν ἐκλογήν; Θὰ ἐπιτύχω;

— Μὴ φοβεῖσαι. Τὸ κόμμα μας θὰ σὲ ὑποστηρίξῃ 'ς τὰ γερά. Δὲν σοῦ λέγω, ὁ Οἰδᾶς εἶναι δυνατὸς καὶ δὲν τοῦ λείπουν τὰ χρήματα, ἀλλὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ὑπερτερήσωμεν.

— Ἄκουσέ με, Σταῦρε, ἂν γείνω δήμαρχος Ἀθηνῶν, σοῦ ὑπόσχομαι δῶρον χίλια φράγκα καὶ μίαν ὑποτροφίαν διὰ τὸν υἱόν σου ἀμέσως. Νὰ σὲ ἰδῶ πῶς θὰ ἐνεργήσῃς.

Ὁ δικηγόρος ἐμειδίασεν ὡς ἄνθρωπος βέβαιος περὶ τῆς δυνάμεώς του. Ἔχει νὰ πάθῃ τὸ ὑπουργεῖον ἀπ' αὐτόν! Τί δὲ ὠφελεῖ ἡ ἐπιρροὴ ἐὰν δὲν τὴν χρησιμοποιῇ τις χάριν τῶν φίλων του;

— Ἀλλ' ὁ Οἰδᾶς δίδει χρήματα ἀριστερὰ καὶ δεξιά, ἐπρόσθεσεν.

— Ἔχει καὶ πολλά, ὑπέλαβεν ὁ Τελάχας σύννους.

— Ἀνάγκη νὰ ἐξοδεύσωμεν καὶ ἡμεῖς. Μὲ πολὺ ὀλιγώτερα θὰ ἐξουδετερώσωμεν τὰ ἰδικά του. Ἔχομεν τὸ πλεονέκτημα ὅτι εἴμεθα ἀντιπολιτευόμενοι· ἡ ἀντιπολίτευσις σὲ κάμνει δημοτικώτερον, σὲ ὑψώνει ὑπεράνω τῶν ταπεινῶν, τῶν ὑποτελῶν. Σὺ δὲ ὅλην σου τὴν ζωὴν ἦσο ἀντιπολιτευόμενος.

— Τοὐλάχιστον κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη, εἶπε σοβαρῶς ὁ Τελάχας. Καὶ νομίζω ὅτι ἡ σταθερότης μου αὐτὴ μοῦ δίδει δικαιώματα ἐπιτυχίας εἰς αὐτὴν τὴν δημαρχικὴν περίοδον.

Ὁ σατυρικὸς οἶστρος τοῦ δικηγόρου ἐκεντᾶτο εὐκόλως. Αἱ ἀνοησίαι τῶν φίλων τὸν διεσκέδαζον ὅσον καὶ αἱ τῶν ἀντιπάλων. Ἄλλως δὲ αὐτὸς ἦτο ὁ πρωτουργὸς τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Τηνίου πολιτευτοῦ, καὶ τοῦτο ὄχι ποσῶς ἐκ βεβαιότητος περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλὰ διότι ἄλλος ὑποψήφιος σπουδαιότερος ἤθελεν ἐπισκιάσει τὴν ἰδικήν του σημασίαν εἰς τὴν ἐκλογικὴν πάλην.

— Ἡμεῖς, φίλε μου, ἐπανέλαβεν, εἴμεθα οἱ Παρνελισταὶ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἂν δὲν ἦλθεν ἀκόμη ἡ ὥρα τοῦ θριάμβου, θὰ ἔλθῃ ὅμως!

Καὶ ἰδὼν τὴν ὥραν εἰς τὸ ὡρολόγιόν του, ἐπρόσθεσεν ὡς ἐν παρόδῳ:

— Θὰ σοῦ χρειασθῇ μεγαλείτερον σπίτι, φίλε μου.

— Τὸ ἐσκέφθην τοῦτο καὶ ἔλαβα ἤδη πληροφορίας. Ἔχω ὑπ' ὄψιν ἓν οἰκόπεδον πλησίον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Θὰ μοῦ ἔλθῃ βαρὺ τὸ πρᾶγμα ὕστερον ἀπὸ τὰ ἔξοδα τῆς ἐκλογῆς, ἀλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ ἀδελφός μου Περικλῆς δὲν θὰ μ' ἀφήσῃ νὰ στενοχωρηθῶ.

— Πῶς δὲν ἔρχεται καὶ ὁ ἴδιος ἐδῶ μὲ τὴν οἰκογένειάν του; Τί τοῦ ἦλθε νὰ ταφῇ ἐκεῖ εἰς τὴν Τῆνον;

— Καὶ μάλιστα μὲ τὴν κόρην του, τὴν ὡραίαν μου ἀνεψιάν, ὑπέλαβε μετ' ἀγανακτήσεως ὁ Τελάχας.

— Πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τοὺς φέρῃς εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἠξεύρεις τί θὰ εἰπῇ μία εὔμορφη ἀνεψιά, καὶ μὲ προῖκα; Ὅλοι οἱ γαμβροὶ τῶν Ἀθηνῶν θὰ παραιτήσουν τὸν Οἰδᾶν καὶ θὰ εἶναι ὑπὲρ σοῦ.

— Ἀστειεύεσαι! Ἀλλ' ὅμως ἐὰν μὲ ἀφήσῃ ὁ Περικλῆς νὰ τοῦ εὕρω κανένα καλὸν γαμβρόν, κάτι ἠμπορεῖ νὰ ἔβγῃ ἀπ' ἐκεῖ.

— Καὶ πῶς ὄχι! Ἰδού, ὁ Μάγγος, ὁ Φάλης, καὶ οἱ δύο ἑκατομμυριοῦχοι. Κάμε ἀνεψιόν σου ἢ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον ἀπ' αὐτούς, καὶ δὲν βλέπω διατί νὰ μὴ γείνῃς καὶ πρωθυπουργός.

— Δὲν τὸν γνωρίζεις τὸν Περικλῆ. Αὐτὸς εἶναι ἄλλου εἴδους ἄνθρωπος. Ἄλλο ἀπὸ τὰ γράμματα δὲν μετρᾷ. Γράμματα καὶ ἀρχαιότητα! Τοὺς Ἀθηναίους τοὺς περιφρονεῖ, διότι παρήτησαν, λέγει, τὰς ἀρχαίας παραδόσεις. Ἐὰν ἀποφασίσῃ ποτὲ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, θὰ γείνῃ δευτέρα ἔκδοσις τοῦ Ἰαροβίσκη. Θὰ σοῦ θέλῃ τὴν Ἰναρίμην νὰ μὴ βλέπῃ ἄλλο τι παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν, ἢ ποῦ καὶ ποῦ τὸ Θησεῖον ἢ καὶ κανὲν ἄλλο ἐρείπιον. Πολὺ δὲ φοβοῦμαι ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ μὲ κανένα πεινασμένον ἀρχαιολόγον, ὁ ὁποῖος μόλις θὰ ἔχῃ νὰ πληρόνῃ τὸ ἐνοίκιόν του εἰς κανένα παράμερον δρόμον τῆς πρωτευούσης.

— Αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ προληφθῇ, φίλε μου. Φέρε την ἐδῶ, πήγαινέ την εἰς τὸ θέατρον κανὲν ἑσπέρας, ὁπότε θὰ παρευρίσκωνται καὶ οἱ βασιλεῖς. Οἱ νέοι ὅλοι ἀπὸ τὴν πλατεῖαν αὐτὴν θὰ κυττάζουν. Σοῦ ὑπόσχομαι δὲ νὰ τῆς γράψω ποίημα ἐγκωμιαστικώτατον εἰς τὸν «Νέον Διογένην».

Λέγοντες ταῦτα ἔφθασαν διὰ τῆς ὁδοῦ Σταδίου εἰς τὸ βουλευτήριον. Τὸ πεζοδρόμιον ἦτο πλῆρες ἀέργων κηφήνων ἐκφραζόντων ἐλευθέρως τὰ σχόλιά των περὶ ἑκάστου τῶν προσερχομένων βουλευτῶν, ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου, ὅπου εἰσήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ ἅμαξα τοῦ πρωθυπουργοῦ, συνωθοῦντο στρατιῶται καὶ πολῖται πάσης κοινωνικῆς τάξεως. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀντήλλαξαν χαιρετισμοὺς μὲ τὸν Τελάχαν καὶ τὸν Σταῦρον, ἠκούσθησαν δὲ καὶ ἐκ τοῦ πλήθους χαριεντισμοί, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φιλικοί, πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνόμενοι.

Ὁ Τελάχας, μὲ ἀξιοπρέπειαν ἁρμόζουσαν εἰς ὑποψήφιον δήμαρχον, διέσχισε τὸ συνωθούμενον πλῆθος μὴ προσέχων εἰς τοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ τοὺς ὑπαινιγμοὺς τούτους, ἀντεχαιρέτισε τοὺς γνωρίμους ὅσοι τὸν ἐχαιρέτων καὶ ἀνῆλθε τὴν κλίμακα τοῦ βουλευτηρίου βυσσοδομῶν κωλυσιεργίας. Ἡ αἴθουσα τῆς βουλῆς παρίστα θέαμα θαυμάσιον· ὄπισθεν τῆς ἕδρας τοῦ προέδρου τὸ βουλευτήριον κατείχετο ὑπὸ σωρείας πολιτῶν, στρατιωτικῶν, χωρικῶν καὶ παντὸς εἴδους θεσιθηρῶν περικυκλούντων τινὰς τῶν πατέρων τοῦ ἔθνους. Οἱ λοιποὶ ἐκάθηντο εἰς τὰ ἑδώλιά των· μεταξὺ αὐτῶν τινὲς φουστανελοφόροι ἐπισκιάζοντες διὰ τῆς γραφικῆς στολῆς των τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸν πρόεδρον ἐκ τῆς ἕδρας των ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, χωρὶς κἂν νὰ ἐγερθῶσιν, ἀλλ' ἁπλῶς προτείνοντες τὴν χεῖρα, ὅπως ἐλαύσωσι τὴν προσοχήν του. Τὰ θεωρεῖα ἐπάνω ἦσαν πλήρη θεατῶν διασκεδαζόντων μὲ τὸ ὑπ' αὐτοὺς θέαμα. Ἔβλεπον ἐκεῖθεν ὡς ἐπὶ σκηνῆς ἄνδρας φερομένους ὡς παιδία ἐρίζοντα, ἀνταλλάσσοντας προσωπικὰς ἀβρότητας, φωνάζοντας, διακόπτοντας ἀλλήλους ὀργίλως καὶ ἐκτελοῦντας οὕτω τὰ νομοθετικὰ των καθήκοντα. Δύσκολον νὰ φαντασθῇ τις πῶς ἀκριβῶς θὰ διεξῆγε τὰς συζητήσεις της συνέλευσις ἐκ γυναικῶν, ἀλλὰ πιστεύω ἀδιστάκτως, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ὑπερέβαινε κατὰ τὴν πολυλογίαν, τὴν ταραχήν, τὴν ἔξαψιν καὶ τὴν χυδαιότητα τὰς συνήθεις συνελεύσεις τῶν ἀρρένων ἀντιπροσώπων τῆς ὑφηλίου.

Ὁ Τελάχας ἐκάθισε μὲ ὕφος ἐπιδεικτικῆς ἀνεξαρτησίας εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἑδωλίων, προβάλλων ἐκφραστικῶς τὸ κάτω χεῖλος καὶ τοξεύων πλαγίως βλέμμα ἀπειλητικὸν κατὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ὁ Σταῦρος ἐκάθισεν ὄπισθέν του, ἐξαπλώσας ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στηρίγματος τῶν ἑδωλίων καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἑκατέρωθεν γειτόνων του καὶ μειδιῶν σαρκαστικῶς, ὡς ἁρμόζει εἰς ἐκδότην σατυρικῆς ἐφημερίδος.

Ὁ ἀτυχὴς ὑπουργὸς ἀπεκρίνετο εἰς ἐπερώτησίν τινα· ἡ ἀπόκρισίς του ἔδωκεν εἰς τὸν Τελάχαν τὴν ζητουμένην εὐκαιρίαν. Ἠγέρθη πλήρης ὀργῆς, μὲ δύο κηλῖδας ἐρυθρὰς ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν του καὶ ἐκεραυνοβόλησε τὸν ὑπουργὸν διὰ σειρᾶς φράσεων ἐπιθετικῶν· ὁ ὑπουργὸς ἀνταπήντησεν, ἀλλ' ὁ Σταῦρος ἐκ τῆς θέσεώς του προέτεινε τὸν δάκτυλον ὁρμητικῶς καὶ ἀνεβόησε: Ψεύδεσαι!

Ὁ Ἄγγλος ὑπουργός, τὸν ὁποῖον εἴδομεν εἰς τὴν Σαξωνικὴν πρεσβείαν, παρίστατο εἰς τὴν συνεδρίασιν, παρατηρῶν τὰ γινόμενα ἐκ τοῦ θεωρείου τῶν διπλωματῶν. Ὅτε ὁ ξεναγῶν αὐτὸν μετέφρασε τὸ ἐπιφώνημα τοῦ Σταύρου, ὁ Ἄγγλος ἔκυψεν ἐκ τοῦ θεωρείου καὶ ἐστήλωσεν ἐπὶ τοῦ δικηγόρου σατυριστοῦ τὰς ἀκτῖνας τῶν ὀμματοϋαλίων του. Συχνάκις εἰς τὴν πατρίδα του διεφιλονεικήθη ἡ ἀκρίβεια τῶν λόγων του, ἀλλὰ τοσαύτη βουλευτικὴ εἰλικρίνεια περὶ τὰς ἐκφράσεις ἦτο ὅλως ἀσυνήθης δι' αὐτὸν καὶ νέα, ὥστε παρετήρει μὲ πολλὴν περιέργειαν καὶ τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν διαψευσθέντα ὑπουργόν.

Ὁ πρόεδρος ἐκτύπησε τὴν τράπεζαν μὲ τὰς χεῖράς του, διὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν, ἀλλὰ τοῦτο ἐννοεῖται ἐπέτεινε τὸν θόρυβον. Ὁ πρωθυπουρ-

1 Ἴδε σελ. 69.

γὸς ἐκάθισεν ἐν τῷ μέσῳ φωνῶν πανταχόθεν, ὁ δὲ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἠγέρθη ὑπέρμαχος τοῦ προϊσταμένου του, ἀλλὰ οἱ λόγοι του προεκάλεσαν νέαν τριακυμίαν σφοδροτέραν τῆς προτέρας καὶ ὁ Σταῦρος ἐγερθεὶς ἐπροχώρησεν ἀπειλητικῶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἄλλοι βουλευταὶ ὥρμησαν, μόλις προλαβόντες τὴν μετατροπὴν τῆς λογομαχίας εἰς σωματικὴν σύγκρουσιν. Ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ κ. Σαμουὴλ Οὐάρεν ἐδίσταζεν ἐὰν πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τιμῶν περαιτέρω διὰ τῆς ὑψηλῆς παρουσίας του τοιαύτας σκηνάς. Ἀναπολῶν τὰ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας, ἐνθυμήθη τὸν γέλωτα τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου, ὅτε ἔβλεπον ἀνοηταίνοντας τοὺς θνητούς. Ἀλλ' ὅπως δήποτε περιηγεῖτο πρὸς αὔξησιν γνώσεων, καὶ ἤξιζε τὸν κόπον νὰ ἴδῃ ὅσα ἔβλεπεν ἐκ τοῦ θεωρείου τῶν διπλωματῶν.

Ἐν τούτοις οἱ ὑπουργικοὶ ἤρχισαν προσκαλοῦντες μανιωδῶς τὸν Σταῦρον νὰ ἀποσύρῃ τὰς ὑβριστικὰς ἐκφράσεις του. Ὁ Σταῦρος δὲν εἶχε τοιοῦτον σκοπόν. Οἱ φίλοι του, προεξάρχοντος τοῦ ἀρχηγοῦ του, τὸν ὑπερησπίζοντο κραυγάζοντες καὶ χειρονομοῦντες· τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ταραχὴ καὶ ἡ χασμῳδία, ὥστε ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης ὁ κ. Σαμουὴλ Οὐάρεν ἐνόμισε πρὸς στιγμήν, ὡς ἔλεγεν, ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς φρενοκομείου. Ἀδύνατον νὰ διακρίνῃ τις μίαν φράσιν ὁλόκληρον ἐντὸς τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου ἀγρίων κραυγῶν. Πολλοὶ τῶν βουλευτῶν ὄρθιοι ἐπὶ τῶν ἑδωλίων ἔσειον τοὺς πίλους των ἀπειλητικῶς. Ὁ ἀτυχὴς πρόεδρος ἀπαυδήσας ἐδραπέτευσεν ἐκ τῆς ἕδρας του, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν διεδέχθη εἷς τῶν ἀντιπροέδρων, ὁ δὲ Τελάχας διασκελίσας ὁρμητικῶς τὸν ἐνώπιον τῶν πρώτων ἑδωλίων χῶρον ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα καὶ διεκήρυξε στεντορείως, ὅτι θὰ μείνῃ ἐπ' αὐτοῦ ὁμιλῶν μέχρις οὗ γείνῃ τὸ θέλημα τοῦ κόμματός του, ἔστω καὶ μέχρι τῆς αὔριον. Καὶ ἤρχισε πράγματι ἀγορεύων ἄνευ σειρᾶς, ἐπαναλαμβάνων τὰ αὐτὰ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, φωνάζων, χειρονομῶν καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Σταύρου, ὅστις ἐκ τῆς θέσεώς του ἔλεγε μεγαλοφώνως καὶ ἐκεῖνος τὰ ἰδικά του.

Ἦλθεν ἡ ἑσπέρα, παρῆλθε τοῦ γεύματος ἡ ὥρα καὶ ἐξηκολούθει ὁ Τελάχας ἀγορεύων, ἐνῷ ὁ δυστυχὴς ἀντιπρόεδρος ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ἐπικρατούσης καταιγίδος, κρούων εἰς μάτην τὸν κώδωνα. Ἀλλ' οἱ πεινασμένοι βουλευταὶ ἤρχισαν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον νὰ ἀποχωρῶσι πρὸς εὕρεσιν τροφῆς, ἐνῷ οἱ μένοντες ἐζήτουν γοερῶς τὴν ἀναβολὴν τῆς συνεδριάσεως. Ἀλλ' ὁ Τελάχας καὶ ὁ Σταῦρος ἐπέμενον σταθερῶς. Τί πρὸς αὐτοὺς αἱ ἀνάγκαι τοῦ στομάχου; Καὶ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ὁ Τελάχας ἔμενεν ἔτι ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀδυσώπητος, φοβερός, ἀκατάβλητος. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Σταῦρος ἔτρωγε κολλούρας, τὰς ὁποίας φίλοι του ἔφερον ἔξωθεν, καὶ ἐξηκολούθει μὲ γεμάτον στόμα τὰς διακοπάς του πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀγορεύοντος.

Ἐπὶ τέλους ἔληξεν ὁπωσδήποτε ἡ συνεδρίασις καὶ οἱ δύο φίλοι ἀνεχώρησαν ὁμοῦ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου.

— Δὲν τὰ καταφέρουν καλλίτερα οἱ παρνελισταὶ εἰς τὸ Λονδῖνον, εἶπεν ὁ Τελάχας.

— Ἐθριάμβευσες, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Σταῦρος! Βεβαία ἡ ἐπιτυχία σου ὡς δημάρχου.

— Δήμαρχος! ὑπέλαβεν ὁ θριαμβεύσας βουλευτής, συναισθανόμενος κατὰ πόσον τὸν ἀνύψωσεν ἡ ἀρειμάνιος ἐν τῇ Βουλῇ στάσις του. Ἂς λέγωμεν καὶ ὑπουργός!

— Θὰ γείνῃ καὶ τοῦτο, ἀνεφώνησεν ὁ Σταῦρος καὶ ἀποχαιρετίσας τὸν φίλον του, ἐπορεύθη πρὸς τὴν οἰκίαν του, ὅπου ἔγραψεν ἀμέσως τρίστιχον ἄρθρον καὶ ἓν σατυρικὸν ποίημα πρὸς διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια] *Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ Δ. Β.*

ΑΦΡΟΣ

Εἴτε τὰ μάτια σου ψηλὰ σηκώνεις,
Εἴτε ὡς τὰ λούλουδα τὰ χαμηλώνεις,
Εἶσ' ὅλη ἔρωτας, εἶσ' ὅλη ἀφρός.
Ἀφρὸς τὰ χέρια σου τὰ μαρμαρένια,
Ἀφρὸς τὰ μάγουλα τὰ βελουδένια,
Ἀφρὸς ῥοδόχρωμος, «πολὺ ἐλαφρός».

Εἴτε τὰ στήθια σου κτυποῦν μ' ἐλπίδα,
Εἴτε τὸ βλέμμα σου χύνει μι' ἀχτίδα,
Εἶσ' ὅλη ἔρωτας, εἶσ' ὅλη ἀφρός.
Ἀφρὸς τὸ σῶμά σου τὸ πουπουλένιο,
Ἀφρὸς τ' ἀχείλι σου τὸ ζαχαρένιο
Ἀφρὸς σμαράγδινος, «πολὺ ἐλαφρός».

Ἢ σὲ κρινόσπαρτους τόπους διαβαίνεις
Ἢ μὲ τὰ χέρια σου τὰ ῥόδα δένεις,
Καὶ πάλι εἶσ' ἔρωτας, καὶ πάλι ἀφρός,
Ἀφρὸς 'ς τὸ λύγισμα, ἀφρὸς 'ς τὴ νειότη
Ἀφρὸς 'ς τὴν ἄφταστη τὴν ὡραιότη,
Ἀφρὸς ὁλόμοσχος, «πολὺ ἐλαφρός».

Καὶ ἐμένα, ἀφρόπλαστη, σὰν μὲ κυττάζεις
Γροικῶ ἀφ' τὰ ἐπίγεια πῶς μ' ἀνεβάζῃς,
Κρυφὰ μοῦ φαίνεται πῶς εἶμαι ἀφρός.
Τοῦ κόσμου ὁλόκληρου τὴ δυστυχία
Ξεχνῶ, κ' ἐλεύθερη πάλλει ἡ καρδία,
Πετῶ μεσούρανα «πολὺ ἐλαφρός».

Γι' αὐτὸ ἡ ἀγάπη μου, κόρη χρυσή μου,
Ὁ νοῦς, ἡ σκέψι μου, κι' αὐτὴ ἡ ζωή μου
Σὰν ἄλλος γύρω σου σκορπιέτ' ἀφρός.
Κ' ἴσως τ' ἀφράτο σου λευκὸ χεράκι
Νὰ πιῶ κι' ἂν μοῦ ἔδινε πικρὸ φαρμάκι,
Θὰν κι' ὁ θάνατος «πολὺ ἐλαφρός».

Ζάκυνθος Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΑ

Ἡ σημερινὴ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν παρουσιάζει διάφορα ζητήματα ἐκ τῆς ἀστρονομίας, τῆς φυσικῆς συστάσεως τοῦ οὐρανοῦ, τῆς μετεωρολογίας καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔτι τοῦ κύκλου τῶν βιολογικῶν σπουδῶν, ἅτινα δύνανται νὰ σαφηνισθῶσι μόνον τῇ βοηθείᾳ ὑψηλῶν τόπων παρατηρήσεως. Ἡ ἱστορία τῶν ἀνακαλύψεων τῶν γενομένων ἐπὶ ὑψηλῶν καὶ ἀναπεπταμένων χώρων ἢ ὀρέων εἶνε πλέον ἢ ἐπαρκὴς ἀπόδειξις τοῦ πράγματος, τὴν ἀλήθειαν δὲ αὐτοῦ ἀποδέχονται σήμερον πάντες οἱ διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες ὅσοι ἐνέκυψαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, τὸν κ. Jannsen, ἡ πεποίθησις τούτου ἐσχηματίσθη ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, ἐδραζομένη ἀληθῶς ἐπὶ ἐπανειλημμένων μελετῶν εἰς διάφορα καὶ μεμακρυσμένα μέρη τῆς σφαίρας, ὅτι δηλ. ἡ περιβάλλουσα ἡμᾶς ἀτμοσφαῖρα εἶνε σοβαρὸν πρόσκομμα εἰς ἀκριβεῖς παρατηρήσεις καὶ ὅτι αἱ ὑψηλαὶ τοποθεσίαι παρέχουσι μεγάλα πλεονεκτήματα.

Ἡ σφαῖρα, τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν καὶ ἥτις χρησιμεύει ὅπως παρέχῃ ἡμῖν τροφὴν ἅμα καὶ κατοικίαν, περιβάλλεται ὑπὸ περικαλύμματος συνισταμένου ἐξ ἀερίων, ἀτμῶν, στερεοῦ καὶ ὑγροῦ, κονιορτοῦ καὶ διαφόρων σπερμάτων. Τὰ φαινόμενα, ὧν τὸ περικάλυμμα τοῦτο εἶνε θέατρον, συνδέονται πρὸς τὰ συστατικὰ αὐτοῦ στοιχεῖα καὶ πρὸς τὰς σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῆς στερεᾶς καὶ ὑγρᾶς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας, ἣν περιβάλλει. Ἡ διαδοχὴ τῶν φαινομένων τούτων ἀποτελεῖ κύκλον, οὐτινος σκοπὸς εἶνε νὰ διατηρῇ ἐν τῇ ἀκεραιότητί των τοὺς ὅρους τοὺς ἀπαραιτήτους εἰς τὴν ἐκδήλωσιν καὶ διατήρησιν τῆς ζωῆς· ἡ ἁρμονία δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου πρέπει νὰ εἶνε διηνεκὲς ἀντικείμενον σπουδῆς, σκέψεως καὶ θαυμασμοῦ.

Ἀλλ' ἡ ἀτμοσφαῖρα δὲν εἶνε μόνον ὁ κύριος παράγων ἐν τῇ διατηρήσει τῆς ζωῆς· εἶνε ἐπίσης καὶ ἡ αἰτία ἡ παρέχουσα εἰς ταύτην τὸ ἔξοχον αὐτῆς θέλγητρον καὶ τὴν ποίησιν. Πράγματι τί θὰ ἦτο ἡ ἐπὶ τῆς γῆς διαμονὴ ἡμῶν ἄνευ τοῦ θαυμασίου οὐρανίου θόλου τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς, ἄνευ νεφῶν διατρεχόντων αὐτόν, ἄνευ λυκαυγοῦς, ἄνευ ἠοῦς, ἄνευ δύσεως τοῦ ἡλίου, ἄνευ δηλαδὴ τῶν θελκτικῶν ἐκείνων φαινομένων, ἅτινα πάντα ὀφείλουσι τὴν γένεσίν των εἰς τὴν ὕπαρξιν τῆς ἀτμοσφαίρας; Ἂν ἡ γῆ ἦτο κατοικήσιμος ἄνευ ἀτμοσφαίρας — ἵνα ὑποθέσωμέν τι ἀδύνατον — θὰ παρεῖχεν ἀναμριβόλως ἀθλίαν τινὰ οἴκησιν. Λοιπὸν ἡ ἀτμοσφαῖρα πληροῖ θαυμασίως δύο μεγάλους σκοπούς, διατηρεῖ τὴν ζωὴν καὶ προσδίδει εἰς αὐτὴν θέλγητρον· καὶ εἶνε θαυμαστὸν ὅτι τόσῳ διάφοροι σκοποὶ κατορθοῦνται διὰ τόσῳ ἁπλῶν μέσων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀστρονόμον, ὅστις εἶνε καὶ φυσικὸς φιλόσοφος, ἔχομεν μόνον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀτμοσφαῖραν ὡς πρὸς τὴν σύγχυσιν καὶ τὰς ἀλλοιώσεις, ἃς προξενεῖ εἰς τὰς παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας οὗτος προσπαθεῖ νὰ κάμῃ. Πρῶτον ἡ ἀτμοσφαῖρα διαθλᾷ τὰς ἀκτῖνας, αἵτινες ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀστέρων, τουτέστιν ἀναγκάζει αὐτὰς νὰ ἐκτρέπωνται ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς διευθύνσεώς των, δίδουσα εἰς τοὺς ἀστέρας ὁρατὴν θέσιν τόσῳ μακρότερον ἀπέχουσαν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς, ὅσῳ πλησιέστερον εὑρίσκονται πρὸς τὸν ἥλιον.

Πρὸ πάντων ὅμως ἡ ἀτμοσφαῖρα διαδίδει τὸ φῶς, οὕτω δὲ φωτεινή τις ἀκτὶς διερχομένη δι' αὐτῆς φωτίζει μέρος τι ταύτης μᾶλλον ἢ ἧττον μέγα, καὶ τοιουτοτρόπως φέρει φῶς διαδιδόμενον εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις, εἰς ἃς δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη αὐτοῦ. Διὰ τῆς τοιαύτης φωτοβολίας ἡ ἀτμοσφαῖρα παρέχει ἡμῖν τὸ θέαμα τοῦ ὑπερκειμένου ἡμῶν κυανοῦ οὐρανίου θόλου· ἡ αὐτὴ φωτοβολία καὶ ὁ φωτισμὸς τῆς ἀτμοσφαίρας, μάλιστα πλησίον τῶν οὐρανίων σωμάτων, παρέχουσι τὸ σπουδαιότερον πρόσκομμα εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις. Πλὴν τούτου ἡ ἀτμοσφαῖρα ἀπορροφᾷ ἱκανὴν ποσότητα τοῦ φωτὸς τοῦ ἐρχομένου ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων. Οὐ μόνον δὲ ἀπορροφᾷ σπουδαιοτάτην ποσότητα ἐκ τῶν ἀκτινοβολιῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ ἀπορροφᾷ τὰ συστατικὰ αὐτῶν στοιχεῖα ἐν ἀνίσῳ μέτρῳ· ἀλλοιοῖ λοιπὸν τὴν φύσιν των. Συνέπεια τούτου εἶνε ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα βέβαιοι περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ἀκτινοβολιῶν τούτων, ὅτε αὗται φθάνουσι μέχρις ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὅπερ θὰ ἦτο κατορθωτόν, ἂν ἤρχοντο πρὸς ἡμᾶς πρὶν ἢ διέλθωσι διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας. Λοιπὸν τὰ προσκόμματα, καθ' ὧν ὁ ἀστρονόμος καὶ ὁ φυσικὸς ἔχουσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀντιπαλαίσωσιν, εἶνε: ἀλλοίωσις τῆς πραγματικῆς θέσεως τῶν ἀστέρων, φωτισμὸς ἐξασθενῶν καὶ περιορίζων τὰς ὀπτικὰς ἡμῶν δυνάμεις καὶ τέλος ἀπορρόρησις τῆς ἀκτινοβολίας μετ' ἀλλοιώσεως τῶν συστατικῶν αὐτῆς ἀκτίνων.

Ὁ κ. Jannsen λαμβάνει ὡς παράδειγμα τὴν φαινομενικὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου ἐν τῷ οὐρανῷ ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ σημείου ἐν τῷ στερεώματι μέχρι τῆς δύσεως. Ὑποθέσατε ὅτι κατέχετε θέσιν τινὰ μεταξὺ τῶν τροπικῶν, ἔνθα ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὸ ζενὶθ κατὰ τὴν μεσημβρίαν. Ἐκεῖ καθορᾶται μὲν ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου ἐν τῇ πραγματικῇ θέσει του, ἀλλ' ὅμως ἡ ἐνέργεια τῆς ἀτμοσφαίρας καθίσταται οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴ ὑπὸ ἄλλας ἐπόψεις. Διότι καὶ ἂν ἡ ἀτμόσφαιρα, ὅταν εἶνε ἤρεμος καὶ συνίσταται ἐκ μορίων τῆς αὐτῆς φύσεως, δὲν ἀλλοιοῖ οὔτε

τὴν ὁρατὴν θέσιν οὔτε τὸ σχῆμα τοῦ ἡλίου, ἐν τούτοις δίδει εἰς αὐτὸν χρῶμα πολὺ κιτρινώτερον. Ὅτε δὲ ὁ ἥλιος κατέρχεται πρὸς τὴν δύσιν, αἱ μεταβολαὶ καθίστανται ὁλονὲν καταφανέστεραι. Θὰ ἴδετε τὸν δίσκον του εἰς θέσιν ὑψηλοτέραν τῆς πραγματικῆς, ὅσῳ δὲ βραδύτερον οὗτος δύει, τοσούτῳ μείζων καθίσταται ἡ διάστασις. Συγχρόνως τὸ στρογγύλον τῆς εἰκόνος του μεταβάλλεται. Ἡ κατακόρυφος αὐτοῦ διάμετρος βραχύνεται, ἐν ᾧ ἡ ὁριζόντιος διαμένει ἡ αὐτή. Πλὴν τούτου ὁ δίσκος, ὅστις μέχρι τοῦδε εἶχε χρῶμα ὑποκίτρινον πρὸς τὸ λευκὸν ἀποκλίνον, πλὴν ἦτο λαμπρός, καθίσταται οὐ μόνον ἧττον ρωτεινός, ἀλλὰ καὶ βαθύτερος τὴν χροιάν, ἤτοι πρῶτον πορτοκαλλόχρους, κατόπιν ἐρυθρὸς καὶ τέλος αἱμόχρους, εἰς τὰ βόρεια κλίματα. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ ἡλίου, ὃν θεωροῦμεν, καὶ τοῦ πραγματικοῦ εἶνε τοσοῦτον ἀπόλυτος, ὥστε ὁ ἥλιος εὑρίσκεται κάτωθι τοῦ ὁρίζοντος, ἐν ᾧ ἀκόμη ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὸ πεπλατυσμένον, ἐρυθρὸν καὶ παραμεμορφωμένον σχῆμα τῆς εἰκόνος του. Ὅ,τι δὲ συμβαίνει, ὡς εἴδομεν, εἰς τὸν ἥλιον, τὸ αὐτὸ προφανῶς γίνεται καὶ διὰ τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα. Ὁμοίως ἀλλοιοῦνται λ. χ. καὶ οἱ ἀστερισμοὶ κατά τε τὸ σχῆμα αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ χρῶμα τῶν ἀποτελούντων αὐτοὺς ἀστέρων.

Ἂν ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε πρόσκομμα εἰς τὴν καθ' ὅλου ἀστρονομίαν, τὸ πρόσκομμα τοῦτο ἀποβαίνει ἔτι σοβαρώτερον διὰ τὴν φυσικὴν ἀστρονομίαν. Λάβετε καὶ πάλιν ὡς παράδειγμα τὸν ἥλιον, οὗ ἡ σύστασις, ὅπως τὴν σήμερον γνωρίζομεν—διότι δὲν ἀπέχει καὶ πολὺ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐθεωρεῖτο κατοικήσιμος—εἶνε πρόσφατος κατάκτησις τῆς ἐπιστήμης γενομένη ἐντὸς τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν τῇ βοηθείᾳ τοῦ φασματοσκοπίου. Λοιπὸν μία τῶν ἰδιοτήτων τοῦ φασματοσκοπίου εἶνε νὰ ἀπαλλάσσῃ ἡμᾶς εἴς τινας περιστάσεις ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ρωτισμοῦ. Αἱ σημεριναὶ περὶ τοῦ ἡλίου ἰδέαι θὰ καταδείξωσι τὴν ὤθησιν, ἣν αἱ ὑψηλαὶ τοποθεσίαι ἐλπίζεται νὰ δώσωσιν εἰς ἀστρονομικὰς μελέτας.

Ὁ ἥλιος λοιπὸν συνίσταται ἐκ σφαίρας σχηματιζομένης ἀπὸ τῶν ὑλῶν τοῦ συστήματος, οὗτινος οὗτος ἀποτελεῖ τὸ κέντρον καὶ ρυθμίζει τὰς κινήσεις. Ἡ σφαῖρα αὕτη, μάλιστα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, θερμαίνεται εἰς βαθμόν, ὃν ἀδυνατοῦμεν μὲν νὰ εἰκάσωμεν ἀκριβῶς, ἀλλ' ὅστις πρέπει νὰ εἶνε ὑπερβαλλόντως ὑψηλός. Ἡ ρωτεινὴ αὐτῆς ἐπιφάνεια ἀποτελεῖται ἐκ διαπύρων ἀτμῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπιπλέουσι νεφύδριά τινα, ὧν τὸ ἀληθὲς σχῆμα ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ἡ ρωτογραφία, ὡς ἐπ ἴσης καὶ τὴν ἑνότητα τῆς συστάσεως καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας· ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ταύτης φαίνονται αἱ γνωσταὶ κηλίδες, αἵτινες ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυν αἰῶνας παρέσχον τὸ θέαμα ὅλων ἐκείνων τῶν συζητήσεων καὶ γνωμῶν σχετικῶν πρὸς τὴν σύστασιν τοῦ ἡλίου. Τοιοῦτος εἶναι ὁ ἥλιος ὁρώμενος διὰ τηλεσκοπίου.

Τὴν σήμερον ὑπεράνω τῆς ρωτεινῆς ταύτης ἐπιφανείας ἀνακαλύπτομεν κατὰ πρῶτον περικάλυμμά τι ἀεριῶδες ἢ ἀτμῶδες δύο περίπου χιλιάδων λευγῶν πάχους—πολὺ ὀλίγου διὰ τὸν ἥλιον—ἄξιον δὲ ἰδιαιτέρας προσοχῆς κατὰ τὴν σπουδήν του. Ἡ βεβαιότης τῆς ὑπάρξεώς του ἀπεδείχθη διὰ τοῦ φασματοσκοπίου, καίτοι ἀμυδρῶς πως διέκριναν αὐτὸ οἱ ἀστρονόμοι ἐν καιρῷ καθολικῶν ἐκλείψεων. Ὑπεράνω τοῦ ἀεριώδους τούτου στρώματος, ὅπερ ἐκάλεσαν **φωτόσφαιραν**, εὑρίσκονται πύρινα ἐξογκώματα, ὧν αἱ κορυφαὶ τοξεύονται πρὸς τὰ ἔξω καὶ τῶν ὁποίων ἡ φύσις καὶ αἱ κινήσεις ἀπεκαλύφθησαν ὡσαύτως διὰ τοῦ φασματοσκοπίου. Πάντα ταῦτα τὰ φαινόμενα περικαλύπτονται καί, οὕτως εἰπεῖν, περιλούονται ὑπὸ παμμεγέθους τελικοῦ καλύμματος ἐξ ἠραιωμένων ἀερίων, οὗ αἱ κολοσσαῖαι διαστάσεις διακρίνονται κατὰ τὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις. Τότε ἡ ἡλιακὴ αὕτη ἀτμοσφαῖρα παρουσιάζει μεγαλοπρεπέστατον θέαμα καὶ τὸ φαινόμενον περιβάλλεται ὅλην αὐτοῦ τὴν λαμπρότητα. Τὸ περικάλυμμα ἐκεῖνο συνίσταται ἐξ ὑδρογόνου καὶ ἄλλων στοιχείων ἀγνώστων εἰσέτι, σκοπὸς δὲ αὐτοῦ ἀναμφιβόλως εἶνε νὰ ἀποχωρίζῃ τὴν διάπυρον σφαῖραν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ κενοῦ χώρου, ὅστις θὰ τὴν ἀπέψυχε τάχιστα. Πλὴν τούτου εὑρίσκονται καὶ ἀθροίσματα μετεωριτῶν περιστρεφομένων περὶ τὸν ἥλιον, πρὸς δὲ καὶ τὸ ζῳδιακὸν φῶς, οὗ ἡ ἀκριβὴς αἰτία διατελεῖ ἄγνωστος.

Ἐξ ὅλων τούτων δὲν δυνάμεθα ἕνεκα τῆς παρεμπτώσεως τῆς γηΐνης ἀτμοσφαίρας νὰ ἴδωμεν ἄλλο τι πλὴν τῆς ρωτεινῆς σφαίρας, περιοριζομένης ὑπὸ τῆς ρωτοσφαίρας, τουτέστι πλὴν τοῦ κεντρικοῦ πυρῆνος. Ἡ ὕπαρξις πάντων τῶν ἄλλων ἀπεκαλύφθη μὲν κατὰ τὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις, πρὸς μελέτην ὅμως αὐτῶν καὶ κατανόησιν ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ τοῦ φασματοσκοπίου.

Ὁ παρατηρητὴς ὁ θεωρῶν τὸν ἥλιον πέραν τῶν ὁρίων τῆς γηΐνης ἀτμοσφαίρας θὰ ἔβλεπε, χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς τεχνητὰ μέσα, τὴν σφαῖραν τοῦ ἡλίου ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ τελειότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ· θὰ ἔβλεπε τὰς ὑπερκειμένας αὐτῆς ἀτμοσφαίρας, τὰ διάπυρα ἐξαρτήματά της, τὴν ἀπέραντον ρωτοβόλον στεφάνην της, θὰ ἔβλεπε δηλαδὴ τὸν ἥλιον ἐν ὅλῃ του τῇ δόξῃ. Εὐτυχῶς δέ, ὅπως κατορθώσῃ τις νὰ ἀπολαύσῃ κατὰ προσέγγισιν τοιούτου θεάματος, δὲν εἶνε ἐπάναγκες νὰ ἀνέλθῃ εἰς ἐκτάκτως μεγάλα ὕψη. Διότι ἐβεβαιώθη ὅτι μετρίου ὕψους τοποθεσία βοηθεῖ ἀρκούντως τὸν ἀσχολούμενον εἰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις.

ΜΕ ΤΗΝ ΒΡΟΧΗΝ

Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς ὠφελείας, ἣν δύνανται νὰ παράσχωσιν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἀστεροσκοπεῖα οἰκοδομημένα ἐπὶ ὑψηλῶν θέσεων, ὁ Ἄγγλος ἀστρονόμος ἀναφέρει τὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐπιτευχθέντα κατὰ τὴν ἡλιακὴν ἔκλειψιν τοῦ 1868, ἅτινα ἐγένοντο ἡ ἀπαρχὴ τῆς φασματοσκοπικῆς ἐξερευνήσεως τῶν περὶ τοὺς πόλους μερῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ ὁποῖα μεγάλην διήγειραν ἀμιλλαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ κόσμῳ. Κατὰ τὴν ἔκλειψιν τοῦ 1871 ἐπιστήμων τις, ὁ Γιούγκ, ὅστις παρετήρει αὐτὴν ἐκ τοῦ ὄρους Σερμάν, ἤτοι ἐξ ὕψους 8300 ποδῶν, διηγεῖται ὅτι ἀστέρες ἑβδόμου μεγέθους ἦσαν ὁρατοὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐντεῦθεν συμπεραίνει ὅτι ἰσχυρὰ ἀστρονομικὰ ὄργανα τοποθετούμενα ἐπὶ ὑψηλῶν μερῶν ἠδύναντο νὰ βοηθήσωσι τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης, αἵτινες ἄλλως θὰ χρειασθῶσι πολλὰ ἔτη πρὸς συμπλήρωσίν των.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον παρετήρει τὴν ἔκλειψιν ἔκ τινος ὄρους γαλλικὴ ἐπιστημονικὴ ἀποστολή, ἥτις ἠδυνήθη νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς πραγματικῆς ὑπάρξεως τοῦ τελευταίου ἐκείνου ἡλιακοῦ περικαλύμματος, ὅπερ ὠνομάσθη **στεφανικὴ ἀτμοσφαῖρα** καὶ χωρίζει τὴν ἡλιακὴν σφαῖραν ἀπὸ τοῦ ἐνάστρου χώρου. Ἔχομεν τοιουτοτρόπως δύο ἐνδιαφερούσας ἀνακαλύψεις γενομένας ἐπὶ ὑψηλῶν μερῶν.

Εὐνοϊκωτάτη ἔκλειψις ἦτο ἡ τοῦ ἔτους 1878, ὁρατὴ ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ. Δύο ἀστρονόμοι ἐθεώντο αὐτὴν ἐπί τινος ὄρους τοῦ Κολοράδου ἔχοντος ὕψος 3976 ποδῶν, ἐξεπλάγησαν δὲ διὰ τὴν ἔκτακτον τοῦ οὐρανοῦ διαύγειαν. Τὸ φῶς ἦτο σταθερὸν εἰς τὸ ζενίθ· ὁ Γαλαξίας διεγράφετο ἐν θαυμαστῇ λεπτομερείᾳ· οἱ δορυφόροι τοῦ Διὸς ἦσαν ὁρατοὶ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐξ ὕψους δὲ 7800 ποδῶν ὁ Γαλαξίας ἐφαίνετο ὡς βουνοσειραὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ χιόνος μὲ παρεμπίπτοντα μέλανα διαστήματα, ὧν ἡ ὕπαρξις ἐβεβαιώθη κατόπιν. Ἀλλαχοῦ ἐξ ὕψους 14,100 παρετηρήθη ὅτι ὁ ἐγγύτατα τοῦ ἡλίου εὑρισκόμενος χῶρος τοῦ οὐρανοῦ διέμενε κυανοῦς.

Πλὴν τούτου τὰ μεγάλα ὕψη ἐχρησίμευσαν ἤδη καὶ εἰς εἰδικὰς ἀστρονομικὰς ἐρεύνας. Κατὰ τὰ ἔτη 1868 καὶ 1869 διάσημος Ἄγγλος ἀστρονόμος ἀνῆλθεν εἰς τὰ Ἰμαλάϊα, ἐπὶ τῶν ὁποίων διέτριψεν ὁλόκληρον χειμῶνα. Ἡ ἐξόχως καθαρὰ καὶ ξηρὰ ἀτμοσφαῖρα τῶν μερῶν ἐκείνων τῷ ἐπέτρεψε νὰ ἀναζητήσῃ τὴν ὑπαρξιν ὑδρατμῶν ἐπὶ τῶν πλανητῶν καὶ τῶν ἀστέρων, χωρὶς νὰ παρακωλυθῇ ὑπὸ τῆς παρουσίας τῶν ὁμοίων ἀτμῶν τῆς γήϊνης ἀτμοσφαίρας, ἧς τὰ κατώτερα στρώματα περιέχουσιν ἱκανὴν ἐξ αὐτῶν ποσότητα. Ἐν Σίμλᾳ κατὰ τὸν χειμῶνα ὁ ἀὴρ ἦτο τόσον ξηρός, ὥστε πολλάκις παρουσίαζε περίεργα σημεῖα ἠλεκτρισμοῦ. Ὁ χάρτης λ. χ., ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἀστρονόμος ἐσημείου τὰς παρατηρήσεις του, ἀνέδιδε σπινθῆρας ἅμα τῇ ἐπαφῇ. Ἑρπετὰ δὲν εὗρεν ἐκεῖ, μόνον δὲ ὀλίγιστα ἔντομα. Τὸ κρέας διετηρεῖτο ἀβλαβὲς ἐπ' ἄπειρον, τὰ δὲ μὴ χρησιμοποιηθέντα τεμάχια αὐτοῦ ἐξηραίνοντο μόνον, διετήρουν δὲ πάντοτε ἀβλαβῆ καὶ ἀνθηρὰν τὴν ἐπιφάνειαν. Ἡ ἀτμοσφαῖρα εὐωδίαζεν ἐκ τῶν βαλσαμικῶν ἀναθυμιάσεων, ἃς ἀνέπεμπον αἱ κέδροι τῶν πέριξ δασῶν.

Κατὰ τὴν νύκτα ὁ οὐρανὸς τῶν Ἰμαλαίων ἀπεκάλυπτε τοιούτους θησαυρούς, ὥστε ὁ χρόνος δὲν ἐπήρκει νὰ κάμῃ ὅλας τὰς παρατηρήσεις, ὧν ἐδίδετο ἀφορμή. Ἐδῶ μὲν ἐφαίνετο ὁ μέγας Σείριος, οὗ τὸ ὑποκύανον φῶς ἦτο ἐκτάκτως λαμπρόν. Διὰ τῶν ἐν τῷ φάσματί του χασμάτων ἀπεκάλυπτε τὴν ὑπερμεγέθη ἐξ ὑδρογόνου ἀτμοσφαῖραν, ὑφ' ἧς περιβάλλεται, καὶ ἀναμφιβόλως τὴν ταχεῖαν περιστροφικὴν κίνησιν τῆς ἀπεράντου σφαίρας του. Ἐκεῖ ὁ Ἀρκτοῦρος, οὗ τὸ ἐρυθρὸν σχεδὸν φῶς φαίνεται παριστῶν αὐτὸν ὡς ἥλιον εὑρισκόμενον ἐν τῇ καταπτώσει τῆς ἰσχύος του. Περαιτέρω ὁ θαυμάσιος τοῦ Ὠρίωνος ἀστερισμός—εἷς ἐκ τῶν πρώτων, οἵτινες προσείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων — οὗ οἱ ἀστέρες φαίνονται ἀναπαριστῶντες πάσας τὰς φάσεις τοῦ ἡλιακοῦ βίου, ὅπως ἡ ὡραία φωτονεφέλη του—ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ—ἐξηγεῖ ἡμῖν τὴν γένεσίν του. Τέλος ὁ Ἄγγλος ἐπιστήμων ἐθεώρει ἐν τῷ οὐρανῷ τοὺς ἡμετέρους πλανήτας, ὧν ἐξήτασε τὸ φῶς ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ὑδατώδη στοιχεῖά των καὶ τὰς ἀτμοσφαίρας των. Τῶν πλανητῶν τούτων μέλλει νὰ ἐξερευνήσῃ ἡ ἐπιστήμη τὴν γεωλογικὴν περίοδον ὡς καὶ τὸ μυστηριῶδες εἶδος τοῦ βίου, ὅστις κρύπτεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας των. Διότι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἤρξαντο προετοιμασίαι πρὸς οἰκοδομὴν Ἀστεροσκοπείου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Λευκοῦ Ὄρους. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γείνῃ, εἶνε νὰ εὑρεθῇ βράχος διὰ θεμέλια· μέχρι τοῦδε ὅμως οὐδὲν εὑρέθη στερεώτερον τῆς χιόνος, ὁλονὲν συμπιεζομένης ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀλλεπαλλήλων στρωμάτων. Τοιαύτης χιόνος ἐτέθησαν κατὰ μέρος δείγματα, ὅπως βεβαιωθῇ ὁποίου εἴδους μεταλλικὴν κόνιν περιέχουσι. Δοχεῖον πληρωθὲν χιόνος ληφθείσης ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους εὑρέθη ὅτι περιλαμβάνει τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ὄγκου ταύτης ἀναλελυμένης. Στοαὶ ἠνοίχθησαν διὰ μέσου τῆς χιόνος πρὸς εὕρεσιν βράχου διὰ θεμέλια· αἱ δ' ἀκουστικαὶ αὐτῶν ἰδιότητες εἶνε περίεργοι, διότι ἡ φωνὴ παύει ταχέως νὰ καθίσταται ἀκουστή. Οἱ ἐργάται—ὧν ἡ ὑγεία διετηρεῖτο καλὴ—μόλις ἠδύναντο νὰ ἀκούωσιν ἀλλήλους εἰς ἀπόστασιν ἑξήκοντα ποδῶν. Τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ Λευκοῦ Ὄρους δὲν ἀπολήγει ἀκριβῶς εἰς ὀξύ, ἀλλ' ἀποτελεῖται ἐξ ἀκρωρείας λίαν μὲν στενῆς ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν, λίαν δὲ μακρᾶς ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Οἷαι δήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶνε αἱ δυσχέρειαι, ἡ ἐπιχείρησις θὰ πραγματοποιηθῇ. Θὰ ἀνεγερθῇ οἰκοδόμημα ἔχον κοιτῶνας μὲ διπλοῦς τοίχους καὶ πρὸς τούτοις ἀποθήκας ὑπὸ τὴν χιόνα διὰ τοὺς ἐπιστήμονας ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν τὴν αὐταπάρνησιν ν' ἀπαρνηθῶσι τὰ ἐπίγεια, ἵνα προσεγγίσωσι τὸν Οὐρανόν. [Μετάφ.ασις]

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

«Ἡ σημερινὴ Ἑλλάς»[1]

Τοὺς λυποῦμαι ἐκείνους ποῦ ἀνήκουν εἰς τὴν ἀραιὰν τάξιν τῶν αἰσθανομένων τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναγνώσεως—ἐννοεῖται ὅτι περὶ τῶν ὁμοεθνῶν μου ὁμιλῶ—καὶ δὲν θὰ τύχῃ νὰ ἀναγνώσουν τὸ περὶ Ἑλλάδος νεοτυπωμένον βιβλίον τοῦ κ. Gaston Deschamps, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα γραφόμενον ἑλληνικὰ — Γάστων Δεσσὰν — καταντᾷ τόσον δυσκολογνώριστον, εἰς τὰ μάτια πρὸ πάντων. Ἀλλὰ καὶ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δεσσάν, ἂν τυχὸν εὑρίσκετο κανεὶς νὰ τὸ μεταφράσῃ, θὰ καθίστατο, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, δυσκολογνώριστον· διότι ἡ ἀξία του δὲν συνίσταται τόσον εἰς τὰ ὅσα λέγει, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον τὰ λέγει, γνώρισμα ποῦ διακρίνει ἄλλως τε καὶ ὅλα τὰ ὡραῖα βιβλία ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Τοὺς λυποῦμαι ἐκείνους ποῦ θὰ περάσουν ἐμπρὸς ἀπὸ τὰς βιτρίνας τοῦ Βίλμπεργ ἢ τοῦ Μπὲκ καὶ θὰ τὸ ἀγναντέψουν στίλβον ὡς νεόκοπον νόμισμα καὶ θὰ τὸ παρατρέξουν καὶ θ' ἀπλώσουν μὲ ὄρεξιν τὸ χέρι των εἰς κανὲν φραγκικὸν μυθιστόρημα ἀπὸ τὰ τετριμμένα καὶ αἰώνια ἐκεῖνα. Θὰ χάσουν σπανίαν ἀπόλαυσιν.

Ὁ κ. Γάστων Δεσσὰν εἶνε νέος, ἀλλὰ διακεκριμένος ἤδη δημοσιογράφος, συνεργάτης τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων», τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν Δύο Κόσμων», τῆς «Κυανῆς Ἐπιθεωρήσεως», τοῦ «Φιγαρώ», συγγραφεὺς πλήρης μέλλοντος, ὅπως λέγομεν κοινῶς, λαμπρὰν φέρων τὴν σφραγῖδα τοῦ γαλατικοῦ πνεύματος. Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα δὲν ἐπέρασεν ὡς βιαστικός τις ὁδοιπόρος· ἑταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, διῆλθε μεταξύ μας τρία ἔτη· δὲν ἠθέλησε νὰ συλλάβῃ μόνον φθαρτὰ τεμάχια, ἀσημάντους λεπτομερείας, τὸν ἄψυχον κορμόν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλλάδος, «τὴν πάσχουσαν, ἀκαταγώνιστον καὶ πολύμητιν, ὡς τὴν ὀνομάζει, ψυχὴν τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος»· τὴν ὁποίαν καὶ παρομοιάζει πρὸς τὸ θρυλούμενον θαυματουργὸν κανδύλι, ποῦ ἐκαίετο κατὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς *Παναγίας τῆς Ἀθηνιώτισσας* μέσα εἰς τὸν Παρθενῶνα, χωρίς ποτε κανεὶς νὰ ἀνανεώσῃ τὸ λάδι του. Ἀλλὰ καὶ ἡ αἰωνία αὐτὴ ψυχή, ὡς πᾶσα ψυχή, πόσον εἶνε δυσκολοσύλληπτος! Τὸ κυανοῦν αὐτὸ πτηνὸν δὲν πέφτει εἰς τὰ βρόχια καθενός, διότι δὲν ὑποπίπτει καὶ εἰς καθενὸς τὴν ἀντίληψιν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ θαυμάσιον κυνήγι, ἀπαιτοῦνται ὀφθαλμοὶ καλλιτέχνου, καὶ πνεῦμα καὶ καρδία καὶ δεξιότης καλλιτέχνου. Μὲ τὸ γαλατικόν του μόνον πνεῦμα, μὲ τὴν λεπτὴν εἰρωνείαν του, μὲ τὰς ἀνωδύνους γελοιογραφίας του, μὲ τὰς τερπνὰς διηγήσεις του, μὲ τὰς λαμπρὰς περιγραφάς του, μὲ τὰς ἐνδιαφερούσας παρατηρήσεις του, μὲ τὰς ὁποίας πλουτίζεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὸ βιβλίον του, ὀλίγα θὰ κατόρθωνεν ὁ συγγραφεύς του, ἂν δὲν ἐφρόντιζε νὰ λάβῃ ὁδηγήτριαν καὶ ἀντιλήπτορά του ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τὴν μαγικὴν καὶ μαντικὴν Συμπάθειαν, μὲ τὴν εὐχὴν καὶ μὲ τὴν δύναμιν τῆς ὁποίας δὲν ἐρωτογράφησεν, ἀλλ' ἐζωγράφησεν ἐλεύθερα τὴν Ἑλλάδα του. Ὅπου ἀρκεῖται εἰς τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων σαρῆ ἐντύπωσιν, τὰ πράγματα ταῦτα ὄχι σπανίως κατορθώνει νὰ περιβάλλῃ μὲ φανταστικὴν χάριν· καὶ ὅπου παραδίδεται εἰς τῆς φαντασίας του τὰς ἰδιοτροπίας, παρέχει συχνὰ εἰς τὰ εὑρήματά του καταπειστικὴν ὁμοιαλήθειαν. Τὸ οὐσιῶδες εἶνε ὅτι ὁ κ. Δεσσὰν ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα· ἂν τυχὸν πλανᾶται που, αἱ πλάναι τοῦ ἀγαπῶντος εἶνε ἀξιαγάπητοι καὶ αὐταὶ καὶ ἄξιαι συγγνώμης· ἀλλ' ὁ ἀγαπῶν δὲν φοβεῖται τὴν πλάνην, καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ ἀκόμη, θὰ τὴν μαντεύσῃ τὴν ἀλήθειαν. Μήπως ὁ πατριωτισμὸς δὲν εἶνε τὸ αἴσθημα τὸ μᾶλλον παρορμητικὸν εἰς μεγαλουργήματα, μολονότι δὲν σύγκειται, νομίζεις, παρὰ ἀπὸ φαντασιοκοπήματα; Εἰς τὸ βιβλίον του ὁ κ. Δεσσὰν πολλάκις κάμνει χρῆσιν τοῦ ῥήματος *ἀγαπῶ*· καὶ ὅπου τυχὸν παρασύρεται εἰς ἀκάκους κακολογίας, συχνὰ φροντίζει νὰ σβύνῃ τὴν δριμύτητά των μὲ ἓν *ἀλλά*, καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ τοῦ νομίσματος καὶ τὴν ἀντίθετον ὄψιν. Διηγεῖται ὅτι κατερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα, μόλις ἐξῆλθεν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Πειραιῶς, παρεπάτησε, καὶ ἀκουσίως εὑρέθη, ὡς διὰ μυστηριώδους ἐπινεύσεως τῶν θεῶν, γονυπετής· τοιουτοτρόπως εἰσῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Φειδίου. Συχνὰ πυκνὰ αἱ φράσεις τοῦ κ. Δεσσὰν προσλαμβάνουν τοιαύτην εὐλάβειαν καὶ γλυκύτητα, ὥστε νομίζεις ὅτι γονυκλινὴς τὰς ἐξέφερε πρὸ τῆς «αἰωνίας Ἑλλάδος.» Περὶ τῶν βλαχοποιημένων μας λέγει ὅτι ἐνθυμίζουν ἐν ταὐτῷ τὴν Ἰλιάδα καὶ τὸν «Βασιλέα τῶν βουνῶν» τοῦ Ἀμπού. Ἀλλ' αἱ εἰκόνες ποῦ ἀναπτύσσονται σχεδὸν εἰς κάθε σελίδα τοῦ βιβλίου, ἂν δὲν φέρουν εἰς τὴν μνήμην μας ὅλαι ὁμηρικοὺς ἥρωας, ἀλλὰ καμμία σχεδὸν ἀπὸ αὐτὰς δὲν σχετίζεται μὲ τοὺς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ φυσικοῦ ἀπιθά-

1 Gaston Deschamps La Gréce d'aujourd'hui. Paris Armand Colin.

νως ἐξηρμένους ἥρωας τοῦ κακεντρεχοῦς μυθιστορήματος. Κατὰ τὴν πνευματώδη σκέψιν τοῦ κυρίου Δεσσάν, πιστοποιοῦντος τὴν ἀνέκαθεν μεταξὺ τῶν Φράγκων σταυροφόρων καὶ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου ὑφισταμένην παραγνώρισιν καὶ γρύνιαν, τὸ «Χρονικὸν τοῦ Μωρέως» εἶνε ὁ πρόλογος — βαρετὸς κἄπως καὶ ἀπειρόκαλος — τῆς «Συγχρόνου Ἑλλάδος» τοῦ Ἀμποῦ. Ὑπό τινας ἐπόψεις καὶ ἡ Ἑλλὰς τοῦ Ἀμποῦ εἶνε ὁ πρόδρομος τῆς Ἑλλάδος τοῦ κ. Δεσσάν· ἀλλὰ περισσότερον ἀκόμη ἡ Ἑλλὰς αὐτοῦ εἶνε ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνου διαμαρτύρησις. Τὸ ἔργον τοῦ Ἀμποῦ σπινθηροβολεῖ ἀπὸ πνεῦμα καὶ εἶνε πλουτισμένον ἀπὸ χάριν ποῦ τὸ μυστικόν της κατέχει μόνον ὁ ἀποκληθεὶς «ἐγγονὸς τοῦ Βολταίρου.» Ἀλλὰ τί πρὸς αὐτό; Ἂν ἔχῃ πνεῦμα, τοῦ λείπει **τὸ** πνεῦμα· ἂν ἔχῃ χάριν, τοῦ λείπῃ **ἡ** χάρις. Ὅσον καὶ ἂν εἶμαι ταπεινός, δὲν θὰ ἐδίσταζα νὰ τὸ εἴπω ἔργον ἄψυχον καὶ ἐπιπόλαιον. Ἄψυχον, διότι δὲν τὸ ζωογονεῖ ἡ ἀγάπη· ἐπιπόλαιον, ὄχι διότι τὰ ἀναφερόμενα ἐν αὐτῷ εἶνε ψευδῆ ὅλως καὶ φανταστικὰ — ἐξ ἐναντίας, — ἀλλὰ διότι εἶνε ἀχαρακτήριστα. Διὰ νὰ κρίνῃς ἕνα λαόν, δὲν πρέπει νὰ βασισθῇς μόνον εἰς ὅ,τι βλέπουν οἱ ὀφθαλμοί σου ὡς πραγματικόν· τὸ πραγματικὸν δὲν εἶνε πάντοτε καὶ σημαντικόν· καὶ ὅ,τι δὲν εἶνε σημαντικόν, δὲν ἀληθεύει. Ὑπάρχουν διάφορα στρώματα πραγματικότητος· τὰ παροδικώτερα, τὰ ἀπατηλότερα, τὰ μᾶλλον ἀσήμαντα εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὑπόκεινται εὐκολώτερον εἰς τὴν ἀντίληψιν παντός· ταῦτα κυρίως φαίνεται ὅτι ἔχει ὑπ' ὄψιν ὁ Ἀμποῦ. Ἀλλὰ τὰ χαρακτηριστικώτερα στρώματα, ποῦ ἀκριβέστερον καὶ ἀληθέστερον ὁρίζουν τὰ ἀντικείμενα, ἔχουν ἀνάγκην ἀνασκαφῆς διὰνὰ προέλθουν εἰς φῶς. Εἶναι τεθαμμένα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν· ὅσον μονιμώτερα, τόσον ἀληθέστερα· ὅσον ἀληθέστερα, τόσον βαθύτερα· *ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀληθείη.*

Ὁ κ. Δεσσὰν ἐλέγχει τοὺς ξένους, τοὺς ἐπιπολαίως κρίνοντας τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις, λέγει, «ἐκ πάντων τῶν φιλολάλων καὶ ἀξιαγάστων λαῶν εἶνε ὁ δυσκολώτερον ὑποπίπτων εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ διαβατικοῦ ξένου.» Τὸν σκόπελον τοῦτον προσπαθεῖ, ὅσον δύναται, νὰ ἀποφύγῃ. Πολλαὶ σελίδες τοῦ βιβλίου του μᾶς θέλγουν περίπου ὡς μερικαὶ ὑδατογραφίαι τοῦ ἡμετέρου Γιαλλινᾶ, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ὁ καλλιτέχνης ζητεῖ ν' ἀποτυπώσῃ τὴν ἄφατον χάριν τοῦ ἀττικοῦ φωτός, ποῦ καταυγάζει τοὺς Στύλους τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ στεφανώνει τὴν Ἀκρόπολιν. Μόνον οἱ ἀπλοϊκοὶ δικαιοῦνται νὰ παραπονεθοῦν, διότι δὲν βλέπουν *ἀπαφάλλαχτα* τὰ χρώματα τῆς φύσεως εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ καλλιτέχνου καὶ τὰς σελίδας τοῦ συγγραφέως. Διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ «Σημερινὴ Ἑλλὰς» τοῦ κ. Δεσσὰν δὲν εἶναι δημοσιογραφικὴ ἁπλῶς, ἀλλὰ μᾶλλον φιλολογικὴ ἐργασία. Βεβαίως ἔχει καὶ τὰ τρωτά της μέρη· Π. Χ. ἐνῷ τόσον ὀρθῶς ὁμιλεῖ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ τόσον ἐπιτυχῶς κακίζει τοὺς καθαρολόγους ποῦ ἐπεχείρησαν νὰ κατασκευάσουν γλῶσσαν μὲ τὸ λεξικόν, ὡς οἱ μαθηταὶ κατασκευάζουν τὸ θέμα, ἐνῷ τόσον γλαφυρῶς ἀναλύει τὸ *Ταξίδι*, τὸ ὡραῖον καὶ πολύκροτον ἐκεῖνο βιβλίον τοῦ κ. Ψυχάρη, ἐνῷ τόσον σορῶς συμβουλεύει: «Ἀφήσατε τὰ βιβλία, ποῦ δεσμεύουν τοῦ πνεύματός σας τὴν ἐλευθερίαν· στραφῆτε πρὸς τὸν οὐρανόν, πρὸς τὰ βουνά σας, πρὸς τὰ πελάγη σας· παρατηρεῖτε ὅ,τι ὑπάρχει, ὅ,τι ζῇ· μὴν ἀπομένετε εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων, εἰσδύετε εἰς τὰ βάθη τῶν ψυχῶν· δίδετέ μας ἔργα, ὄχι σχόλια. Ἀπὸ τὸν ἀδιάκοπον τοῦτον ἀγῶνα θὰ γεννηθῇ ἡ γλῶσσα, ὄχι ἀπὸ τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Κόντου. Οἱ διδάσκαλοι θὰ ἔλθουν βραδύτερον, ἐγκαίρως πάντοτε, διὰ νὰ κατατάξουν τὰ εὑρήματά σας καὶ νὰ καταγράψουν τὰ κτηθέντα πλούτη. Οἱ λαοὶ συνήθως ἀπὸ τὴν φιλολογίαν ἀρχίζουν, καὶ τελειώνουν εἰς τὴν γραμματικήν. Μὴ προχωρῆτε ἀνάποδα!», — ἀρ' ἑτέρου ὅλα ὅσα γράφει περὶ τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων νομίζω ὅτι δὲν εἶνε πρεπόντως διαλεγμένα, μερικὰ δὲ καὶ ἀσύστατα ὅλως, ὥστε νὰ συντελοῦν πρὸς παρῳδίαν μόνον, ὄχι δὲ καὶ πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ποῦ ἤξιζεν ἀκριβεστέραν καὶ δικαιοτέραν μνείαν. Ὅσον διὰ τὸν Ὀνέ, τὸν περιλάλητον συγγραφέα τοῦ «Maitre de forges», δὲν γνωρίζω, ἐγὼ τουλάχιστον, νὰ ὑπάρχῃ ἐν Ἀθήναις κανεὶς κεκηρυγμένος θαυμαστής του, ἐκτὸς ἂν πρέπῃ νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ καταπρώγοντες ἀδιακρίτως τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων ἀστοὶ πάσης τάξεως καὶ φύλου, ὅπου χάριν αὐτῶν καὶ μόνων δημοσιεύονται τὰ μᾶλλον περιπετειώδη καί, κατὰ φυσικὸν λόγον, τὰ χονδροειδέστερα μυθιστορήματα· ἂν δὲ ὑπάρχουν ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ ἄνθρωποι ἰδιαιτέραν κλίσιν αἰσθανόμενοι πρὸς τοὺς ἥρωας καὶ τὰς ἡρωίδας τοῦ Ὀνέ, δὲν πταίομεν διὰ τοῦτο οἱ ἡμιβάρβαροι ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ πολιτισμένοι ὁμοεθνεῖς τοῦ κ. Δεσσάν, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ὡς ἀκούομεν, τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ὀνὲ καταναλίσκονται κατὰ μυριάδας. Οἱ εἰς τὰ δάκτυλα δὲ μετρούμενοι νέοι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν γραφείων τῶν ὀλίγων ἀξίων λόγου ἐφημερίδων μας, ποῦ κρίνουν κἄπως καὶ αἰσθάνονται, εἶνε βέβαιον ὅτι τὸν τυχηρὸν μυθιστοριογράφον γνωρίζουν σχεδὸν μόνον ἀπὸ τὰς εἰκόνας ποῦ τοῦ ἐχάραξαν ὁ Λεμαίτρ καὶ ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, τὰς σελίδας τῶν ὁποίων δὲν ἀνταλλάσσουν βέβαια μὲ ὅλους τοὺς τόμους τοῦ Ὀνέ. Ὁμοίως ὁ κ. Δεσσὰν καλοτυχίζει τὸν κ. Καββαδίαν, τὸν γενικὸν

ἔρορον τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν, ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἀνεκτίμητοι διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν θησαυροί· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐμπόδισε νὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐφόρου ἡ Ἀκρόπολις, ἀπὸ ἱεροῦ καὶ ποιητικοῦ βράχου φέροντος τὴν δόξαν καὶ τὰ τραύματα τῶν αἰώνων, εἰς πλατεῖαν πεζότατα συγυρισμένην, διεσκευασμένην καὶ καθαρισμένην ὡς δι' ἐμπορικὴν πανήγυριν!

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δεσσὰν εἶνε ὕμνος πρὸς τὴν φύσιν τῆς Ἑλλάδος· ἡ φύσις αὕτη ἐπενεργεῖ ὡς θεία ἔμπνευσις πρὸς ἐξέγερσιν τῆς καλλιτεχνικῆς φαντασίας καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς διατεθειμένους νὰ βλέπουν τὰ πράγματα κάθε ἄλλο ἢ καλλιτεχνικῶς, καὶ παρασύρει εἰς ἔκστασιν τοὺς καλλιτέχνας καὶ ποιητάς. Διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς Γάλλων συγγραφὰς ἀπὸ τὰς σχετικῶς μᾶλλον προσφάτους καὶ γνωστάς, ὁ μυθιστοριογράφος Σερβουλιὲ ἀφιερώνει τὰς εὐγλωττοτέρας σελίδας ἑνὸς ἀπὸ τὰ παλαιότερα καὶ ὡραιότερα ἔργα του εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τῶν ἐκ τῶν ἀττικῶν ὁριζόντων καὶ τοπίων ἐντυπώσεων. Ὁ Ἀμποῦ ζαχαρώνει τὰ φαρμακερά του βέλη μὲ γλυκείας περιγραφὰς τῶν βουνῶν μας, καὶ λησμονεῖ πρὸς στιγμὴν τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον του πρὸς τὴν αἰθερίαν Ἑλλάδα τῶν γραμμῶν καὶ τῶν χρωμάτων. Ὁ κόμης Μουί, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν», ὁ ἐκφράζων μὲ λυρικὸν ἐνθουσιασμὸν τὸν ἔρωτά του πρὸς τὸ ἑλληνικὸν καλόν, ὅπως τὸ βλέπομεν εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν τέχνην, εὑρίσκει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἡδύτατον ὡς μυρωμένην πούδραν φιλαρέσκου κυρίας καὶ αὐτὸν τὸν ἀποτρόπαιον κονιορτὸν τῶν ἀθηναϊκῶν λεωφόρων. Καὶ ἕνας μέγας ποιητής, ὁ Θεόφιλος Γωτιέ, ὁ κατ' ἐξοχὴν μὲ καλλιτέχνου ὀφθαλμοὺς βλέπων τὸν κόσμον ποιητής, ποῦ ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας τὸ 1853, δύο πράγματα ἠξίωσεν ἐξαιρετικῆς προσοχῆς: τὴν ἐθνικήν μας ἐνδυμασίαν, (τὴν φουστανέλαν δηλ. καὶ τὰ παρεπόμενα αὐτῆς) τὴν ὁποίαν εὗρε θελκτικωτάτην, ὡς οὐδεμία ἄλλη ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὴν πεδιάδα τῆς Ἀττικῆς. «Ἐγὼ λέγει, ποῦ πολὺ μετρίαν κλίσιν τρέφω πρὸς τὰ δένδρα, διότι εὑρίσκω πῶς χαλοῦν τὸ κάλλος τῶν γραμμῶν καὶ κηλιδώνουν τοὺς ὁρίζοντας, ᾐσθάνθην ζωηρὰν εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν καὶ μελαγχολικὴν γυμνότητα τῆς πεδιάδος ἐκείνης».

Ὁ Δεσσάν, μὲ τὰς περιεσκεμμένας κρίσεις του καὶ τὴν λεπτόγραμμον πένναν του, ἐν τούτοις παρασύρεται καὶ αὐτὸς καὶ θαμβώνεται ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἑλληνικοῦ φωτός, καὶ μεθᾷ καὶ εὐλογεῖ, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν Αἰτωλικῶν βουνῶν, τοὺς βαρβάρους πυροπλητὰς τῶν δασῶν μας ποῦ μᾶς ἐγύμνωσαν τὰς κλιτύας καὶ ἰσοπέδωσαν, οὕτως εἰπεῖν, τὰς πέτρας ἐπάνω εἰς τὰς χαραδρώδεις ῥάχεις τῶν βουνῶν μας. Ἂν εἴχαμεν τὰ δάση μας, θὰ ἐχαιρόμεθα χυδαίας πρασινάδας, πλουσίαν, ἀλλ' ἄχαριν βλάστησιν, ἀλλὰ τὰ βλέμματά μας δὲν θὰ τὰ ἐμάγευαν τὰ παραδείσια αὐτὰ χρώματα, αἱ ἀσυγκρίτου κάλλους ἀποχρώσεις, αἱ ῥόδιναι ἀνταύγειαι ὡς ὑπερφυσικοῦ τινος κόσμου! Ἀνάλογον ποιητικὸν αἴσθημα ἐπιδεικνύει περιγράφων καὶ τῆς ἀττικῆς φύσεως τὰς ἀπόψεις, καὶ τῆς θεσσαλικῆς πεδιάδος τὰς ἐκτάσεις, καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου τὰ θέλγητρα, καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος τὰς μεγαλοπρεπεῖς τοποθεσίας, πάντα ταῦτα ἐξ ἰδίων ἐπισκέψεων καὶ ἐντυπώσεων. Μερικὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου του ἀποτελοῦν χαρίεντα διηγηματία, καὶ μικρὰς ἑλληνικὰς ἠθογραφίας. Κυρίως οὐχὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐκ τῆς φύσεως ἐντυπώσεων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπεικόνισιν χαρακτήρων καὶ φυσιογνωμιῶν, ἐκ τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ βίου καὶ τῆς συγχρόνου κοινωνίας ἐπέστησε τὴν προσοχήν του ὁ συγγραφεύς· τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ βιβλίου εἶνε λεύκωμα προσωπογραφιῶν, ἄλλων μὲν σχεδιασμένων ἐκ τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἄλλων διερρυθμισμένων ἐπὶ τὸ τεχνικώτερον. Αἱ Ἀθηναῖαί μας, ἐξαίσιαι κοῦκλαι, παρὰ τὰς πολυθελγήτρους γυναῖκας τῆς Ἀμοργοῦ, ὁ ἀρχαιόφιλος λόγιος Ἰωαννίδης, παρὰ τὸν ἀσκητὴν Μακάριον, ὁ ἡγούμενος Γεννάδιος παρὰ τὸν καλόγηρον Διονύσιον, ὁ παπᾶ Πράσινος καὶ ἡ Μαρουλιά, ὁ Κωσταντέλος καὶ ἡ Πηνελόπη, ὁ σχολάρχης τοῦ Λοιδωρικίου μὲ τὴν ῥητορικήν του, ὁ λοχίας τοῦ Δομοκοῦ μὲ τὸν Ἀρτανιάν του, ὁ πατὴρ Ἰάκωβος καὶ ὁ καφετζὴς Γιαννάκης, ἐξαίρονται εἰς τύπους ἀλησμονήτους, ποῦ νομίζετε ὅτι κάπου τοὺς ἴδατε, ἔξω τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Δεσσάν, καὶ τοὺς ἀγαπᾶτε μέσα εἰς τὸ βιβλίον του. Καὶ οἱ τύποι οὗτοι πλαισιοῦνται ἀπὸ σκέψεις καὶ κρίσεις καὶ ἐξηγήσεις καὶ περιγραφὰς τοῦ βίου μας μέσα εἰς ὅλους τοὺς κύκλους τῆς ἐνεργείας του, ποῦ τὰς εὑρίσκετε ἄλλοτε ἀκριβεῖς, ἄλλοτε πρωτοτύπους, ἄλλοτε βαθεῖας, ἄλλοτε ἀστείας, πάντοτε πνευματώδεις. Τὰ τρία τελευταῖα κεφάλαια τοῦ βιβλίου, συνθετικώτερα καὶ περιεκτικώτερα, ἰδίως τὸ περιεργότατον καὶ κολακευτικώτατον δι' ἡμᾶς, περὶ φιλελλήνων καὶ μισελλήνων, ἤξιζαν ἰδιαιτέραν ἀνάλυσιν, ἂν ὁ χῶρος τῆς *Ἑστίας* ἦτο εὐρύτερος. Ἰδέαι τινὲς τοῦ κ. Δεσσὰν εἶνε ἀληθινὰ εὑρήματα. «Ἡ μεγάλη Ἰδέα· ἀροῦ πολλοὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀπέθαναν δι' αὐτήν, κανεὶς δὲν πρέπει νὰ τὴν γλευάζῃ». «Οἱ Ἕλληνες ὀλίγην ὄρεξιν αἰσθάνονται πρὸς ἐργασίαν, ἀλλ' ὁ πόθος τῆς ἐνεργείας οὐδέποτε κοιμᾶται μέσα των. Εἶνε γεμάτοι ἀπὸ πνευματώδεις ἰδέας, ἀλλὰ προτιμοῦν νὰ τοὺς κοπῇ τὸ χέρι, παρὰ νὰ τὰς γράψουν....»

Ἐν συντόμῳ: τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δεσσὰν εἶνε τὸ ὡραιότερον τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε ἐγράφησαν περὶ Ἑλλάδος.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΡΙΟΝ

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 27 φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* διὰ βραχέων καὶ ἐκ τοῦ προχείρου γράψας (1) περὶ τοῦ κατὰ τὴν 24 Ἰουνίου ἀνακαλυφθέντος Προσκυνητηρίου ἐπανέρχομαι πάλιν εἰς αὐτό, ὅπως προσθέσω ὅσα δευτέρα καὶ τρίτη ἐπίσκεψις καὶ μικρά τις τοῦ τόπου ἀνασκαφὴ ἐδίδαξε νεώτερα καὶ ἀκριβέστερα· χάριν εὐκολίας δὲ παραπέμπω τοὺς ἀναγνώστας εἰς τὸ ἐν τῷ εἰρημένῳ φύλλῳ συγκατακεχωρισμένον διάγραμμα (2).

Τὸ μῆκος τῶν πτερύγων α καὶ β καὶ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν διαδρόμου γ εἶναι μέτρων 4,52 καὶ τὸ πλάτος ἐκείνων μὲν 3,32 τούτου δὲ 1,30· ἡ διάμετρος τοῦ πρὸς δύσιν ἔξω τοῦ διαδρόμου προεκβεβλημένου κυκλικοῦ προσαρτήματος (*νάρθηκος*) ζ εἶναι 2,20· τὸ μῆκος τῆς ἐκ τοῦ νάρθηκος ἀρχομένης πρὸς βορρᾶν ὑπονόμου (*εἰσόδου*) η 8,52 καὶ τὸ πλάτος 1,32· τὸ πάχος τῶν τοίχων, ὡς φαίνεται εἰς τὰς πυλίδας δ καὶ ε, δι' ὧν συγκοινωνοῦσι πρὸς τὸν διάδρομον αἱ πτέρυγες, 065· τὸ ὕψος ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἐδάφους, ὅπερ πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν ἀνασκαφὲν ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι β πλησίον τῆς νοτίας ὑπονόμου (*κρύπτης*) θ ἔδειξεν ἐπίστρωσιν μαρμαρίνην, μέχρι τῶν θόλων 3,00. Αἱ πλίνθοι, ἐξ ὧν τὸ ὅλον κτίριον εἶναι ἐπιμελέστατα κατεσκευασμένον, ἔχουσι πάχος 005, μῆκος 040 καὶ πλάτος 030 μὴ φέρουσαι σῆμά τι ἐκ τῶν γνωστῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τὸ Προσκυνητήριον καὶ πάλαι ποτὲ δὲν ἐξανεῖχεν ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς· ἡ εἴσοδος ἐγίνετο βορειόθεν διὰ τῆς ὑπονόμου η τελευτώσης πρὸς νότον εἰς τὸν νάρθηκα ζ, τὸ δὲ φῶς εἰσήρχετο ἐκ 13 «φεγγιτῶν» ἐπὶ τῶν θόλων, τριῶν ἐν ταῖς πτέρυξι καὶ ἐν τῷ διαδρόμῳ, ἑνὸς ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἐν τῇ κρύπτῃ καὶ δύο ἐν τῇ εἰσόδῳ. Αἱ ὀπαὶ τῶν φεγγιτῶν περιβεβλημέναι εἶναι ἐπὶ τῶν θόλων διὰ τετραγωνικῶν (050) πλινθίνων περιτειχισμάτων πάχους 015, ἐπὶ τούτων δὲ ἐπέκειντο πάλαι διάτρητοι μαρμάριναι πλάκες, ὧν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θέσει κεῖται καὶ νῦν ἔτι μία μόνη, ἐν τῷ μέσῳ φεγγίτη τῆς πτέρυγος β. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, ὅτε τῆς πόλεως τὸ ἔδαφος ἐπεχώσθη καὶ ἐξ ἄλλων μὲν λόγων μάλιστα δὲ ἐκ σεισμῶν, τὰ περιτειχίσματα ὀκτὼ φεγγιτῶν ἐπεξετάθησαν πρὸς τὰ ἄνω δι' ἀτάκτου ἐποικοδομήσεως ἐν εἴδει φρεάτων εἰς ὕψος τριῶν μέτρων, ἔνθα καὶ ἐκαλύφθησαν διὰ μεγάλων πλακῶν, ἐφ' ὧν νῦν ἐπικάθηται στρῶμα γῆς πάχους τριῶν μέτρων· κατὰ ταῦτα τὸ κτίριον κεῖται νῦν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἄνω ἑστῶτος εἰς βάθος ἓξ ὅλων μέτρων· οἱ λοιποὶ τέσσαρες φεγγῖται πεφραγμένοι εἶναι διὰ πλακῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν παλαιῶν περιτειχισμάτων. Ἐν τῷ ὑλικῷ, δι' οὗ ἐγένετο ἡ μεταγενεστέρα αὕτη μεταβολή, διακρίνονται καὶ τεμάχια (μάρμαρα καὶ πλάκες) εἰλημμένα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Προσκυνητηρίου· ἄξιον δὲ μνείας νομίζω γεγλυμμένον ἀπόθρυσμα ἐν φεγγίτῃ του διαδρόμου φέρον λείψανα ἐπιγραφῆς ἀποτετριμμένα:

ΓΙ . . . . . ΤΟΚΟϹ . . . . Ι
. . . . . ΕΕ . . . . . .

καὶ βάθρον κίονος ἐν ἑτέρῳ φεγγίτῃ τοῦ διαδρόμου. Οἱ τοῖχοι τοῦ Προσκυνητηρίου οὐδαμοῦ δεικνύουσιν ἐνῳκοδομημένα ξένα τεμάχια ἢ μόνον μικρόν τι θραῦσμα τοῦ κοινῶς λεγομένου «σουμακῖ» μαρμάρου ἐν τῷ δεξιῷ παραστάτῃ τῆς πυλίδος ε.

Ταῦτα περὶ τοῦ κτιρίου. Τῶν τοιχογραφιῶν δὲ ἡ ἀκριβὴς τάξις ἔχει ὧδε: Ἐπὶ τοῦ πρὸς νότον τοίχου τῆς πτέρυγος α μεταξὺ ἄλλων ἀπεσβεσμένων εἰκόνων σχεδὸν ἀκεραία καὶ ἀβλαβὴς κεῖται ἐν τῇ πρὸς δύσιν γωνίᾳ ἡ τοῦ ἁγίου Νικολάου (μήκ. 1,49 καὶ πλ. 067) φέροντος ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ σταυρόν. Ὁ δυτικὸς τοῖχος εἶχεν ἄλλοτε πέντε εἰκόνας ἱσταμένων ἁγίων γυναικῶν, ὧν βεβλαμμέναι φαίνονται νῦν δύο, ἡ τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ἑτέρας τινός, ἧς τὸ ὄνομα ἀπεσβέσθη. Ἐπὶ τοῦ βορείου τοίχου ἐν τῇ πρὸς δύσιν γωνίᾳ εἰκονισμένος εἶναι ἀντικρὺ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀσκεπὴς ὁ τροπαιοφόρος ἅγιος Γεώργιος (μήκ. 1,51 καὶ πλ. 066), οὗ ἐκ δεξιῶν πρὸς τῷ ὤμῳ φέρεται (A)· ὁ ἅγιος ἔχει στρατιωτικὰ ἐνδύματα, ὧν κάλλιστα διατετηρημένα εἶναι ὁ φολιδωτὸς χιτὼν καὶ αἱ περικνημῖδες, στηρίζει δὲ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς λαβῆς ὀξέος ἐγχειριδίου. Εὐθὺς ἐξ ἀριστερῶν τοῦ ἁγίου φέρεται μεγάλη παράστασις ἥδε: Πρώτη εἰκονισμένη εἶναι ἡ Θεοτόκος ἔχουσα τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας πρὸς τὸν ἐξ ἀριστερῶν Ἰησοῦν Χριστόν, μετ' αὐτὸν δὲ ἀκολουθεῖ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (:) καὶ ἡ Μαρία (;)· πλὴν τοῦ ἐξαληλιμμένου προσώπου τῆς Θεοτόκου τὰ λοιπὰ εἶναι ζωηρά. Ὅτι δὲ μάλιστα καθιστᾷ τὴν παράστασιν ἀξίαν λόγου ἱστορικῶς εἶναι, ὅτι μεταξὺ τῶν ποδῶν τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Χριστοῦ γονυπετὴς εἶναι εἰκονισμένος ὁ κτίτωρ τοῦ Προσκυνητηρίου ἱκετεύων τὸν εὐλογοῦντα Χριστόν· ὕπερθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ κτίτορος φέρεται ἐπιγραφὴ ἥδε:

∴ ΚΕΛ. . . . . .
· ΓΕΟΡΓΙΟΥ ΤΒ
. . ΙΟΡΕΜΗ

τ. ἔ. «Κύριε μ(νήσθητι) Γεωργίου τοῦ . . . ορέμη»· κρῖμα μόνον ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ τρίτου στίχου εἶναι ἀπεσβεσμένη καὶ ἀγνοοῦμεν τὸ ἐπίθετον τοῦ εὐλαβοῦς κτίτορος τοῦ ἐπωνύμου τῷ προστάτῃ ἁγίῳ Γεωργίῳ· ἡ εἰκὼν κατὰ τὰ ἄλλα διετηρήθη ζωηρά, ὡραία δὲ καὶ ἐκφραστικὴ εἶναι ἡ ἀσκεπὴς πωγωνοφόρος κεφαλή.

Μετὰ τὴν παράστασιν ταύτην, ἐξικνουμένην μέχρι τοῦ μέσου τοῦ τοίχου, οὐδὲν ἄλλο σώζεται ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος μέχρι τοῦ ἁγίου Βήματος ἢ ἀμυδρὰ καὶ διακεκομμένα ἴχνη εἰκόνων. Ὁ τοῖχος τοῦ Ἁγίου Βήματος ἐν τῷ μέσῳ ἔχει τὸν Χριστὸν (μήκ. 1,42) ἱστάμενον μεταξὺ τῆς ἐκ δεξιῶν Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐξ ἀριστερῶν Προδρόμου καὶ ἔχοντα Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀριστερᾷ· ἐν τῇ ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι γωνίᾳ φέρει ἐν κύκλῳ (διαμέτρου 049) μέχρις ὀσφύος εἰκονισμένην τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ ὁμοίως τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν. Ἀκριβῶς ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ κατεσκευασμένος εἶναι ἐν τῷ τοίχῳ ῥωλεὸς (niche) ὕψους 043 καὶ πλάτους 029.

Ἐν τῷ διαδρόμῳ εἰκὼν ὑπῆρχε μία μόνη, ἄριστα πασῶν τῶν ἄλλων μέχρι τοῦ νῦν διατετηρημένη, κατέχουσα ὅλον τὸν τοῖχον ἐν τῷ πρὸς ἀνατολὴν μυχῷ ι, ἡ τοῦ Ἀρχαγγέλου· ἐν τῇ ζωηροτάτῃ τοιχογραφίᾳ, ἧς βεβλαμμένα εἶναι μόνα τὰ κάτω μέρη, ὁ Ἀρχάγγελος, φύλαξ προσβλέπων πρὸς τὸν ἐκ τοῦ νάρθηκος εἰσερχόμενον, ἔχει τὰς μεγάλας πτέρυγας ἀνεῳγμένας πως, φέρει δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ σφαῖραν διῃρημένην διὰ ταινιῶν εἰς τέσσαρα σταυροειδῶς.

Ἐν τῇ πτέρυγι β οὐδὲν ἄλλο ἐσώθη ἢ ἀμυδρὰ ἴχνη εἰκόνων ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ Ἁγίου Βήματος· ὁ ῥωλεὸς ἐνταῦθα εἶναι μείζων τοῦ ἐν τῇ α, ὕψους 055 καὶ πλάτους 061.

Ἐν τῷ νάρθηκι ζ ὁ κυκλικὸς τοῖχος εἶναι καθέτως διῃρημένος εἰς δύο χώρας· ἡ πρὸς νότον φέρει εἰκόνας τριῶν ἱσταμένων ἁγίων γυναικῶν ἀνωνύμων καὶ ὕπερθεν τῆς δευτέρας αὐτῶν ἐν κύκλῳ ἀνδρός τινος μέχρις ὀσφύος, ἡ δὲ πρὸς δύσιν ἀπεσβεσμένας εἰκόνας δύο ἁγίων γυναικῶν. Τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος τοῦ κύκλου ἔμεινεν ἐλεύθερον χάριν τῆς πυλίδος τῆς εἰσόδου η ὡς καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὴν χάριν τῆς πυλίδος τοῦ διαδρόμου γ.

Ὅτι τὸ Προσκυνητήριον περιεσυλήθη ἐπανειλημμένως μαρτυροῦσιν ἅμα μὲν τὰ χώματα, δι' ὧν κατὰ διαφόρους χρόνους ἀνωμάλους ἐπεκαλύφθη τὸ ἔδαφος αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐμφράγματα τῆς εἰσόδου η καὶ τῆς κρύπτης θ, ἅμα δὲ ὅτι οὐδὲν ἄλλο σώζεται νῦν ἐν αὐτῷ ἢ δύο κίονες μήκους 1,75 κείμενοι κατὰ γῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι τῆς πτέρυγος α, ἔνθα καὶ πάλαι ἵσταντο· οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ κίονες οὗτοι ἦσαν οἱ ἐν τῇ λεγομένῃ Ὡραίᾳ Πύλῃ παραστάται, ὧν ἑκατέρωθεν ἀνιδρυμένον ἦτο τὸ «τέμπλον» ὡς μαρτυροῦσι καὶ αἱ ἐν τοῖς τοίχοις εἰς ὕψος 2,00 ἀντιστοιχοῦσαι ὀπαί, ἐν αἷς ἐστηριγμένον ἦτο τὸ ἐγκάρσιον ξύλον τοῦ τέμπλου. Τοιαῦται ὀπαὶ κεῖνται καὶ εἰς δύο τῆς εἰσόδου η μέρη ἀπέχοντα ἀλλήλων τρία μέτρα· δῆλον δὲ ὅτι ἐνταῦθα χάριν ἀσφαλείας ἦσαν ἐνιδρυμέναι διπλαῖ πύλαι. Πλησίον τῶν κιόνων ἐν τῇ παλαιᾷ θέσει ἵσταται καὶ νῦν ἔτι ὁ κιονίσκος τῆς ἁγίας Τραπέζης φέρων ἐπὶ τοῦ ἄκρου σιδήριον μετὰ μολύβδου ἐγκεχυμένου, παρ' αὐτῷ δὲ ἐν κοιλότητι ἀναδιδούσῃ γλυκὺ ὕδωρ κεῖται αὐτὴ ἡ πλὰξ τῆς Τραπέζης ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ ὀπήν. Ἐν τῷ διαδρόμῳ ὑπὸ φεγγίτῃ κεῖται κατὰ γῆς τεμάχιον κιονοκράνου φέρον σταυρὸν μεταξὺ κοσμημάτων. Εἰς τὰ χώματα ἀναμεμιγμένα εὑρέθησαν θραύσματα ἀγγείων καὶ λείψανα ὀστῶν.

Ὁ γενικὸς Διοικητὴς ἅμα τῇ ἀνακαλύψει διέταξε τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐπὶ τοῦ Προσκυνητηρίου πρὸ δύο μηνῶν ἀρξαμένης Ἰουδαϊκῆς οἰκοδομῆς καὶ ἀνέθηκεν εἰς μηχανικὸν τὴν ἀνασκαφὴν τῆς εἰσόδου η καὶ τῆς κρύπτης θ· καὶ ἐκείνη μὲν ἀνεσκάφη κατὰ δύο ἔτι μέτρα (10,52) μέχρι σημείου, ἔνθα διχάζεται εἰς δύο κλάδους, ἕνα πρὸς δύσιν καὶ ἕτερον πρὸς ἀνατολήν· αὕτη δὲ ἀνεσκάφη εἰς 12 μέτρα· ἡ εἴσοδος τῆς κρύπτης ἔχει ὕψος 050 καὶ πλάτος 075· ἡ κρύπτη καθ' ὅσον προχωρεῖ πρὸς νότον γίνεται στενοτέρα, ἐν τῷ μέσῳ μὲν 060 πρὸς τὰ ἐνδότερα δὲ 030· τὸν ἐντελῆ καθαρισμὸν ἐμποδίζει ἐπὶ τοῦ παρόντος ὕδωρ, ὅπερ ἀρθόνως ἀναδιδόμενον εὑρέθη ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς κρύπτης.

Μόνη τακτικὴ ἀνασκαφὴ θὰ φανερώσῃ μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσόδου τοῦ Προσκυνητηρίου καὶ τὸ τέλος τῆς κρύπτης καὶ θὰ ἐπικυρώσῃ ἢ θὰ διαψεύσῃ φήμην περὶ κεκρυμμένου θησαυροῦ (χειρογράφων καὶ ἄλλων κειμηλίων), θὰ διδάξῃ δὲ καὶ τὴν σχέσιν τοῦ Προσκυνητηρίου πρός τε τὸ παρακείμενον τζαμίον τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ πρὸς παλαιὸν ὑδραγωγεῖον, οὗ πλησίον ἐκεῖ εὐκρινῆ φαίνονται καὶ νῦν ἔτι τὰ ἴχνη, καὶ ἄλλα γείτονα ὑπόγεια κτίρια, περὶ ὧν καὶ δήλωσις ἀνασκαφῆς ἐγένετο πρὸ τριῶν ἐτῶν πρὸς τὴν Διοίκησιν. Πιθανὸν νομίζω ὅτι ὁ κτίτωρ κεῖται τεθαμμένος, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, ἐν αὐτῷ τῷ Προσκυνητηρίῳ, ἴσως δὲ ἡ ἐπιταφία πλὰξ θὰ διδάξῃ ἡμᾶς καὶ τὸν χρόνον.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 13 Ἰουλίου 1892

ΠΕΤΡΟΣ ΝΙΚ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

(1) Ἐν σελ. 13 τὸ τυπογραφικὸν σφάλμα *ἐπικεχωρισμένον* διορθωτέον εἰς *ἐπικεχωσμένον*.

(2) Κατὰ λάθος ἐν τῷ διαγράμματι ἡ θέσις τῆς πυλίδος δ δὲν ἐσημειώθη κενὴ ὡς ἡ τῆς ε.

ΔΥΟ - ΔΥΟ

Κάθε τραγοῦδι 'ποῦ 'γραψα μοῦ τὸ γεννοῦν οἱ πόνοι.
Γι' αὐτὸ βαθειὰ μέσ' τὴν καρδιὰ καθένα μὲ πληγόνει.

Μὲ κόλασι 'στὰ μάτια σου, χωρὶς καρδιὰ 'στὰ στήθεια
'Εσ' εἶσαι ἡ κόρη μάγισσας, 'ποῦ λὲν τὰ παραμύθια.

Τόρα 'ποῦ τὰ χαλάσαμε καὶ ἄλλην θ' ἀγαπήσω
Ὅσα φυλάκια σοῦ 'δοσα νὰ μοῦ τὰ δώσῃς 'πίσω.

Μέσ' τὴν καρδιά μου φύτρωσε φαρμακερὸ βοτάνι.
Καὶ μόνο ἡ ἀγάπη σου 'μπορεῖ νὰ μοῦ τὴν γιάνῃ.

Δὲν ξέρει πῶς τὴν ἀγαπῶ καὶ σὰν τὴν βλέπω λυώνω,
Κι' ἔχω ἀγάπη μυστικὴ καὶ μυστικὸ τὸν πόνο.

Γιὰ κάθε νειὰ 'ποῦ ἀγάπησα ἔχω, πουλί μου, χτίσει
Μέσα 'στὰ βάθη τῆς καρδιᾶς κι' ἀπὸ 'να παρεκκλῆσι.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Νεαρὸς φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς συζητῶν μετ' ἀρχαίου ἰατροῦ ἔλεγε:

— Καθὼς παρατηρῶ, οἱ συνάδελφοί σας δὲν μεταχειρίζονται σήμερον τὰς ἀφαιμάξεις.

— Μὲ τὸ νυστέρι ὄχι, ἀπαντᾷ πονηρῶς ὁ γέρων ἀσκληπιάδης.

* *

Ἡ ὑπηρέτρια: Λὲς λοιπὸν πῶς τὰ παπούτσια αὐτὰ εἶνε γιὰ τὸν ἀφέντη;

Ὁ ὑπηρέτης τοῦ ὑποδηματοποιοῦ: Ναί.

— Ἔφερες καὶ τὸ λογαριασμό;

— Ὄχι, εἶνε πληρωμένα.

— Πληρωμένα; Τότε δὲν εἶνε βέβαια δικά μας.

* *

Ἐκεῖνος πρὸς Ἐκείνην: Δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐννοήσω, Οὐρανία, διατὶ δὲν θέλεις νὰ πιστεύσῃς εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ ἔρωτός μου. Καμμία ἄλλη ἕως τώρα δὲν μοῦ τὸ ἔκαμεν αὐτό!»

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ὁ περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν νεωστὶ εὑρεθέντων μιμιάμβων τοῦ Ἡρώνδα ζῆλος τῶν Ἄγγλων κριτικῶν εἶνε μέγας. Ἡ Académy καθὼς καὶ ἄλλα περιοδικὰ δὲν παύουν δημοσιεύοντα τακτικῶς καθεκάστην ἑβδομάδα κριτικὰς καὶ ἐξηγητικὰς παρατηρήσεις.

— Αἱ περὶ τῆς ἀνθρωποτήτος κατὰ τὸ ἔτος 2000 μελέται τοῦ φυσιολόγου καὶ φιλοσόφου Καρόλου Ῥισσέ, αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ «Revue Scientifique», ἐξεδόθησαν εἰς ἕνα τόμον μεγίστου ἐνδιαφέροντος. Ἐν αὐταῖς ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ ἐπιστημονικῶν δεδομένων στηριζόμενος, προσπαθεῖ νὰ καθορίσῃ τὸ σημεῖον, εἰς ὃ θὰ φθάσῃ ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωποτήτος μετὰ 100 ἔτη. Ὥστε οὐδεμίαν αὐθαίρετον προφητείαν ἐκφέρει ἐξ ἐκείνων, ὧν βρίθουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος βιβλία. Τὸ μᾶλλον ἴσως ἐνδιαφέρον μέρος τοῦ ἔργου τούτου εἶνε αἱ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν Τεχνῶν καὶ τῶν Γραμμάτων εἰκασίαι. Κατὰ τὸν Ῥισσὲ ἡ Μουσικὴ θὰ προοδεύσῃ καὶ ἡ Ποίησις θὰ ἐκλείψῃ· θὰ ἐπικρατήσῃ δὲ τὸ Μυθιστόρημα καὶ τὸ Δρᾶμα.

— Πλῆθος κρίσεων τιμητικωτάτων δημοσιεύονται ἀπό τινος ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος μυθιστοριογράφου Léon Cladel, τοῦ συγγραφέως τοῦ πολυκρότου ἔργου N'a qu'un oeil.

— Ὁ ποιητὴς Φραγκίσκος Κοππὲ ἀπήγγειλεν ἐσχάτως κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς Mandes ὡραιότατον λογίδριον πρὸς τὰ παιδία, τὸ ὁποῖον δημοσιεύει ὁ Figaro.

— Ἡ ὑγεία τοῦ διασήμου διηγηματογράφου Guy de Maupassant, ἡ πρὸς στιγμὴν βελτιωθεῖσα, ἐδεινώθη ἤδη ἀπελπιστικῶς. Οὐδεμία ὑπάρχει πιθανότης ὅτι θὰ ἐγκαταλείψῃ ποτὲ πλέον τὸ φρενοκομεῖον, τὰ δ' ἐπιπλά του ἐκτίθενται μετ' ὀλίγον εἰς δημοπρασίαν.

— Ἀπέθανεν ὁ Γάλλος δημοσιογράφος καὶ δραματικὸς ποιητὴς Ἀδριανὸς Δεκουρσέλ.

Ἐπιστημονικά.

Ὁ καθηγητὴς Frieger, βοηθὸς τοῦ Κώχ, ἐξετέλεσεν ἐσχάτως πειράματα ἐμβολιασμοῦ διὰ χολερικοῦ ἰοῦ ἐπὶ ζώων πολλὰς παρέχοντα ἐλπίδας.

Καλλιτεχνικὰ

Ἀπεβίωσεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ διασήμου Βέλγου ζωγράφου Ἀλφρέδου Στῆβενς, Ἰωσήφ, ζωγράφος γνωστότατος καὶ οὗτος, εἰδικὸς περὶ τὴν ἀπεικόνισιν τῶν ζώων καὶ ἰδίᾳ τῶν κυνῶν.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ἡ σπασμένη φιάλη.

Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ εἰμπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε φιάλην, τῆς ὁποίας ἔχει σπάσει ὁ λαιμός.

Γεμίσατε τὴν μ' ἔλαιον μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου θέλετε νὰ κοπῇ κανονικῶς· τοποθετήσατε τὴν ἐπὶ τραπέζης ὁριζοντίου καὶ κατόπιν βυθίσατε βιαίως ἐντὸς τοῦ ἐλαίου τὴν ἄκραν σιδηρᾶς ῥάβδου ἐρυθροπυρωμένην. Θὰκουσθῇ τότε εἷς κρότος καὶ θὰ ἴδητε ἀμέσως ὅτι ἡ φιάλη ἐκόπη κανονικώτατα περὶ τὴν στεφάνην τοῦ ὑγροῦ. Τοιουτοτρόπως ἡ σπασμένη φιάλη γίνεται πάλιν ἀγγεῖον ὁπωσοῦν εὐπρόσωπον· ἀλλ' ἂν δὲν σᾶς ἀρέσῃ, εἰμπορεῖτε ἐλαττοῦντες ὁλονὲν τὴν ποσότητα τοῦ ἐλαίου νὰ τὴν κόψετε εἰς πλῆθυν δακτυλίων ὑαλίνων πολὺ περιέργων καὶ διασκεδαστικῶν.

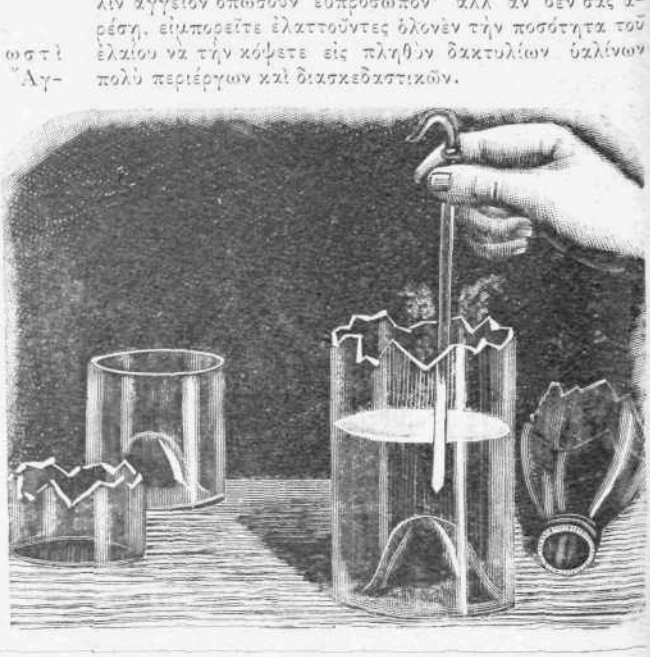

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας 1892—122